

ЗМІСТ

ВИКОНАННЯ ОБІЦЬЯНОК	2
Теоретичний блок	2
Методологічний блок	4
НЕЩАСЛИВИЙ 2013-Й ВЕРХОВНОЇ РАДИ	6
Ослаблі позиції	6
«СТІЙКА БІЛЬШІСТЬ» потребувала допомоги	6
ЕФЕКТИВНИХ КОМПРОМІСІВ НЕ ЗНАЙДЕНО	7
КОНТРОЛЬНІ ФУНКЦІЇ ПАРЛАМЕНТУ – ВТРАЧЕНО	7
ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПОСИЛЕННЯ	7
Виклики і конфлікти. Перспективи нової більшості.	8
Резюме	10
ПАРТІЙНІ НЕГАРАЗДИ 2013-ГО РОКУ. ЗА ВКАЗІВКАМИ ПРЕЗИДЕНТА: ПАРТІЯ РЕГІОНІВ	11
<i>Гроші</i>	<i>16</i>
<i>Людина</i>	<i>18</i>
<i>Держава</i>	<i>21</i>
<i>Світ</i>	<i>22</i>
ДОШКУЛЯЮЧИ ВЛАДІ: БАТЬКІВЩИНА	23
<i>Гроші</i>	<i>27</i>
<i>Людина</i>	<i>28</i>
<i>Держава</i>	<i>30</i>
<i>Світ</i>	<i>31</i>
ПРИЦІЛ НА 2015: ПАРТІЯ «УДАР ВІТАЛІЯ КЛИЧКА»	32
<i>Гроші</i>	<i>34</i>
<i>Людина</i>	<i>35</i>
<i>Держава</i>	<i>37</i>
М'ЯКИЙ РАДИКАЛІЗМ: ВО СВОБОДА	39
<i>Гроші</i>	<i>42</i>
<i>Людина</i>	<i>43</i>
<i>Держава</i>	<i>45</i>
<i>Світ</i>	<i>46</i>
ІДЕОЛОГІЧНИЙ МАСКАРАД: КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ	47
<i>Гроші</i>	<i>50</i>
<i>Людина</i>	<i>51</i>
<i>Держава</i>	<i>54</i>
<i>Світ</i>	<i>54</i>

ВИКОНАННЯ ОБІЦЯНОК

Теоретичний блок

Партійні платформи – це нісенітниця.

Вони нікого не переконують, нікого не обманюють та нікого не надихають.

Е. Шаттшнайдер, американський політолог

К оли ми запитуємо людей, чи виконують політичні партії власні передвиборчі обіцянки, найчастіше ми отримуємо негативну відповідь. Тим не менше, серед факторів, що визначають підтримку партій громадянами, саме програма відіграє чи не найважливіше місце. Згідно з опитуваннями Центру Разумкова, 86,7% громадян наголошують на значенні відповідності практичної діяльності партії програмним положенням та заявам лідерів. Крім того, 78,3% громадян вважає важливою саму програму партії та заяви її лідерів, у той час як 16,4% не вважає їх значущими¹.

Британський політолог Е. Кінг зазначає, що передвиборчі партійні програми – «порожні і беззмістовні» документи, що мають «фактично випадкове відношення» до роботи партій у органах влади². Дослідники М. Дейвіс та М. Феррантіно розвинули цілу теорію політичної риторики, за якою кандидати у виборах брехатимуть, оскільки вони неспроможні передати цінність власної репутації як чесних політиків³. Крім того, політичні науковці схильні сумніватися у практичній значущості передвиборчих програм партій⁴. Так, по-перше, передвиборчі маніфести найчастіше порушують ті питання, які найбільш кидаються в очі тій чи іншій політичній силі. Таким чином, вибір між різними наборами обіцянок обмежується через те, що сфери уваги партій часто не співпадають та не дають змоги їх адекватно порівняти. По-друге, передвиборчі програми підкреслюють «цінності-облямівки» (valence issues)⁵ – заяви без ідеологічної значущості, яким складно опонувати: вони лише декларують певну позитивну мету, не вказуючи жодних кроків до її досягнення.

Теоретично, вибори повинні встановлювати стійкі «зв'язки між бажаннями громадян та поведінкою виробників політики»⁶. Таким чином, ключовим припущенням є те, що народні обранці перетворюватимуть політичні уподобання виборців у пріоритети діяльності законодавчої та виконавчої гілок влади. Подібна зв'язка «програма-політика»⁷ є важливим елементом теорії «відповідальної партії», яка розвивається у політичній науці з 1950-х років. Вона спирається як на теорії раціонального вибору (на кшталт моделі «економічного голосування» Е. Даунса), так і на порівняльно-історичний метод (як, наприклад, дослідження С. Ліпсета та С. Роккана)⁸. Логіка цієї моделі розглядає політику як продукт взаємодії патронів (громадян чи виборців) та агентів (кандидатів та обраних посадовців). Ця концепція будує ідеальну модель таких відносин, висуваючи п'ять наступних припущень⁹:

1. Виборці мають певний набір уподобань щодо використання чи перерозподілу державою обмежених ресурсів стосовно найбільш важливих суспільних питань;
2. Кандидати на виборні та виконавчі посади об'єднують позиції стосовно різних питань у передвиборчі програми, які обіцяють виконати у разі обрання чи призначення;
3. Виборці співставляють власні преференції з тими, які пропонуються кандидатами, та обирають найбільш сумісний набір пропозицій;

4. Переможці або їх об'єднання (парламентські коаліції) імплементують свої обіцянки з оглядом на еволюцію уподобань своїх виборців-патронів;
5. На наступних виборах електорат оцінює звіт посадовців щодо їх роботи.

Таким чином, подібна ідеальна модель окреслює логіку представницької демократії, у якій виборці голосують за політичні партії та формується партійний чи коаліційний уряд. Відповідно, у політичній системі закріплюється інститут політичної відповідальності, який полягає у тому, що на виборах громадяни оцінюють результати роботи партії, яку вони підтримали минулого разу, залежно від того, наскільки їй вдалося реалізувати програмні тези у своїй урядовій роботі.

Тим не менше, модель «партійної відповідальності» спирається на ідеальні моделі демократії, через що зв'язок між політиком і виборцем отримує абстрактний характер. Г. Кітчелъ та С. Вілкінсон зазначають, що у сучасних розвинених демократіях природа зв'язків між виборцями та політиками має патронажний характер, який полягає у наявності певних стійких зв'язків між виборцями та політиками, у яких перші обирають останніх в обмін на збереження чи запровадження певної політики доступу до колективних благ (як-от розвиток системи освіти, містобудування, безпека, економічний прогрес тощо) та перерозподілу доходів. Відповідно, підзвітність полягає у прямому обміні свого голосу на матеріальні заохочення чи продовження доступу до публічних благ¹⁰.

Проблема реалізації моделі «відповідальної партії» в Україні полягає також і в нестійкості політичних інститутів – виборчої системи, поділу компетенцій гілок влади тощо. Відсутні тривалі періоди як функціонування єдиної схеми розподілу повноважень (президентсько-парламентська у період 1996-2004 рр., парламентсько-президентська у 2004-2010 рр., повернення до старої моделі восени 2010), так і регулярної виборчої системи (коливання від мажоритарної до пропорційної моделі та повернення до змішаної). Відповідно, стійкі практики щодо оцінювання виборцями власних обранців просто не мали шансу закріпитися. Більше того, «відповідальна партія» найкраще спрацьовує саме у парламентських системах, у той час як інші системи розподілу повноважень (президентська, напівпрезидентська, або ж консенсусна демократія як у Швейцарії¹¹) пов'язують різні типи відповідальності із різними мандатами. Таким чином, завдяки більшій незалежності гілок влади та відповідній виборчій системі (найчастіше – орієнтованій на кандидата), партійні структури слабші, а отже, слабші і зв'язки між партією і виборцем.

При аналізі діяльності Верховної Ради шостого скликання, яка була обрана на пропорційних засадах, партійна відповідальність має безпосередній характер: виборці голосували за конкретні партії, які пропонували їм свою програму та певний список осіб. Закрита природа цих списків, а також низька обізнаність громадян із більшістю потенційних депутатів у списку значно підвищила вплив іміджу партії та переліку її обіцянок на вибір громадян.

Наступні вибори за змішаною системою додадуть дисбалансу у партійні структури. З одного боку, партія муситиме дбати про власний образ, програму та певну ідеологічну спрямованість. З іншого – наявність мажоритарних кандидатів сприятиме ідеологічному урізноманітненню всередині партії, а передвиборчі обіцянки матимуть як загальний рівень партії, так і індивідуальний рівень кандидата¹².

Методологічний блок

Варто визначити ключові для нашого аналізу речі.

- *Передвиборча обіцянка* – положення у передвиборчій програмі партії (блоку), яким остання гарантує певну зміну у способі житті країні та її громадян у разі здобуття нею влади.
- *Діяльність при владі* – набір публічних політик, які реалізуються певною політичною силою у період її доступу до ресурсу державної влади, зокрема, у парламентській більшості та в уряді.

Під час дослідження було охоплено значний масив офіційних документів. Для аналізу діяльності парламентарів основним джерелом інформації виступає базу даних сайту Верховної Ради України (rada.gov.ua), зокрема, прийняті закони та законопроекти. Окремі сфери передвиборчих обіцянок (особливо економічна та соціальна) потребували залучення до аналізу статистичних даних та актів Кабінету міністрів. Крім того, у випадках, які потребували оцінки суспільної та експертної реакції чи перевірку реального функціонування певного закону, було застосовано мережеві медіа (авторські колонки, журналістські розслідування, аналітичні статті тощо).

Досліджуваний період охоплює діяльність фракцій сьомого скликання Верховної Ради від початку її роботи, з грудня 2012-го, до травня 2013 року.

Перш за все, усі обіцянки політичних партій було проаналізовано на предмет їх «чесності» – певний нормативний критерій, який поєднує у собі моральні засади із ідеєю відповідальності влади перед громадянами. Залучивши досвід закордонних науковців-політологів, ми розбили ідею чесності передвиборчій програми на три умовні критерії¹³:

- *Реалізм* – уникнення обіцянок, які вони свідомо не можуть дотримати. У нашому дослідженні очевидно утопічні або занадто абстрактні обіцянки було позначено як нереальні.
- *Щирість* – уникнення обіцянок, які не планується виконувати. Цьому критерію не відповідають зокрема ті обіцянки політичних партій, які не отримали формального вираження принаймні у формі законопроекту.
- *Послідовність* – уникнення обіцянок, які суперечать одна одній. Винятком для цього критерію є непередбачувані обставини, зокрема, економічна криза, що дозволяє владі не дотриматися свого слова.

У фокусі дослідження перебувають законодавчі акти, ініційовані народними депутатами, які належать до певної фракції Верховної Ради України. Для зручності та наочності аналізу ми згрупували усі обіцянки (і, відповідно, нормативно-правові акти та їх проекти) у чотири умовні категорії. Назва категорії відповідна головному об'єкту регулювання (чи основного впливу) обіцянки.

- *Гроші* (питання промисловості, фінансів, бюджету, підприємництва – все, що стосується господарства і економічної діяльності в Україні);
- *Людина* (широка категорія, що поєднує соціальні, гуманітарні, культурні, екологічні питання, – все, що торкається якості життя громадян України);
- *Світ* (ініціативи щодо зовнішньої політики України, питання геополітичної орієнтації та характеру відносин з іншими країнами);

- *Держава* (охоплює питання державного будівництва, системи права, судової реформи, боротьби з корупцією, а також включає сферу державного будівництва та установчих повноважень Верховної Ради України).

Програмові тези партій було порівняно з законопроектами, поданими представниками відповідних фракцій, відтак зроблено висновки щодо дотримання положень партійних платформ.

Якщо певна обіцянка була реалізована, вона отримала статус «*виконано*»; якщо частково обіцяні результати були досягнуті, проте повної реалізації не відбулось – статус «*частково виконано*». У противному випадку – статус «*не виконано*».

(перелік). Отримано з: http://razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=380

2. Цит. за Rose, R. (1984). Do Parties Make a Difference? Chatham: Chatham House Publishers.
3. Davis, M. A. and M. Ferrantino. 1996. Towards a Positive Theory of Political Rhetorics: Why Do Politicians Lie? Public Choice 88(1-2): 1-13.
4. Див. напр. Costello, Rory and Robert Thomson (2008): «Election Pledges and their Enactment in Coalition Governments: A Comparative Analysis of Ireland», Journal of Elections, Public Opinion and Parties 18(3), 239- 256.; Gallagher, Michael, Michael Laver and Peter Mair (2006): Representative Government in Modern Europe. McGraw-Hill, New York.
6. Stokes, Donald E. (1963): «Spatial Models of Party Competition», American Political Science Review 57(2), 368-377.
7. Powell, G. B. (2000). Elections as Instruments of Democracy. Majoritarian and Proportional Visions. Yale University Press, New Haven/London. – P. 14.
8. Thomson, Robert (2001). The programme to policy linkage: the fulfilment of election pledges on socio-economic policy in the Netherlands, 1986-1998, European Journal of Political Research, 171-197.
9. Kitschelt H., Wilkinson S.I. (2007). Citizen-politician linkages: an introduction. / Patrons, Clients, and Policies. Ed. by H. Kitschelt and S. I. Wilkinson. – Cambridge University Press. – P. 17.
10. Там само.
11. Там само.
12. Lijphart, Arend (1999). Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in thirty-six Countries. Yale University Press, New Haven/London.
13. Schwarz, D., Schädel, L., Ladner, A. (2009). The Half-Life of Election Pledges. What makes MPs change their positions? Paper prepared for the Swiss Electoral Studies (Selects) workshop «Voting behavior and campaign dynamics in the Swiss National Elections 2007», 23-24 October 2009, Neuchâtel/Switzerland.

НЕЩАСЛИВИЙ 2013-Й ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Після року функціонування Верховної Ради України VII скликання Фондація Відкрите суспільство підготувала проміжні аналітичні підсумки моніторингу роботи парламенту за період від початку його чинної каденції. Дослідження є результатом регулярного стеження за роботою та пропозиціями парламентарів, який Фондація виконує уже більше 12 років.

Верховна Рада сьомого скликання — цифри

- **4113** законопроектів, з них Кабінет міністрів подав 295, Президент — 44, Національний банк України — 0.
- **1853** проекти законів — подано народними депутатами
- **428** днів — тривалість каденції
- **108** законів — прийняті та підписані Президентом
- У грудні вакантні місця у парламенті були заповнені шляхом перевиборів у «проблемних округах», проте ще не склали присягу.

Склад ВР на початок 2014 року налічує **442** нардепи.

- **12** народних депутатів — вибуло
- **399** чоловіків, **43** жінки
- **83** депутати — старше 60 років
- **1** депутат — молодше **27** років

ОСЛАБЛІ ПОЗИЦІЇ

За рік роботи Верховна Рада проявила себе більшою мірою як залежний політичний актор, аніж самостійний гравець на політичному полі.

Першою причиною такої ситуації є домінування у парламенті Партії регіонів, яка виступає в першу чергу виразником інтересів виконавчої вертикалі влади. Яскравим доказом цього може послугувати питання довкола євроінтеграції України. Напередодні ключових парламентських голосувань з приводу необхідних для угоди з Брюсселем законів Президент особисто зібрав фракцію для переконання незгодних членів партії. Нардепи від ПР як правило подають законопроекти, що так чи інакше реалізують політику уряду, або ж є певними політехнологічними чи лобістськими концепціями.

«СТІЙКА БІЛЬШІСТЬ» потребувала допомоги

Тим не менш, провладна партія не спромоглася утворити стійку більшість, а отже постійно потребує допомоги у вигляді голосів сателітів: комуністів або ж лояльних позафракційних. Також голосування важливих для влади питань залежить від успіху узгодження різноспрямованих інтересів нардепів для конкретних позицій у законопроектах. Опозиція теж не часто виступає як єдиний актор, оскільки у партій меншості відмінні інтереси, ідеологічні позиції та плани на середньострокову перспективу.

ЕФЕКТИВНИХ КОМПРОМІСІВ НЕ ЗНАЙДЕНО

За рік депутати так і не змогли досягти ефективних компромісів щодо організації роботи парламенту. Питання **неособистого голосування та розподілу контролю у комітетах** залишаються нерозв'язаними – затягування їх вирішення грає на користь влади. З одного боку, використання чужих карток стало менш частим завдяки регулярній увазі медіа до цього питання. З іншого – **поділ керівних посад у комітетах ВР має асиметричний характер**.

Більшість часто нехтує думкою опозиції, відмовляючись шукати консенсус або хоча б компроміс. Найбільш яскравим прикладом є проведення так званого «виїзного» засідання ВР, на якому зібралися лише члени більшості. **Схвалення судом (зазначити № рішення суду і зробити лінк на нього) такого прецеденту закладає небезпечні підвалини для повного нівелювання позиції меншості**. У свою чергу, опозиції варто відшукувати інші способи боротьби за власну позицію, окрім блокування трибун. Однак знаходження компромісів із провладною більшістю після конституційної реформи 2010 року зосередження всієї повноти влади в руках Президента України стає непростим завданням.

КОНТРОЛЬНІ ФУНКЦІЇ ПАРЛАМЕНТУ – ВТРАЧЕНО

Контроль Верховної Ради за політикою Уряду та його кроками у окремих галузях політики далекий від ідеалу та базових стандартів демократичної країни. Найбільш виразним прикладом є крутий зовнішньополітичний розворот – пауза у євроінтеграції, що відбувся фактично без участі парламентарів, чия думка була не врахована.

Подальша реакція парламенту – спроба законодавчими актами вплинути на позицію виконавчої гілки влади – не мала успіху через принципову позицію Президента та Кабінету міністрів. Тим не менш, порівняно із роботою попереднього скликання парламенту після інавгурації Віктора Януковича, ВР намагається посилити свій вплив. Цьому сприяє, зокрема, неоднозначність поглядів усередині Партії регіонів, а також політична конкуренція між народними обранцями. Утім, очікуване підвищення ефективності ВР завдяки запровадженню на виборах 2012 року змішаної виборчої системи не відбувся: мажоритарники не змогли позиціонувати себе як самостійні політичні гравці.

ВІДНОВЛЕННЯ ТА ПОСИЛЕННЯ

Фондація «Відкрите суспільство» пропонує певні кроки для посилення парламенту у політичному полі та його зміцнення в інституційній структурі гілок влади.

Перш за все, ВРУ повинна генерувати чітку альтернативу стратегічному розвитку країни: пропозиції реформ, вибір геополітичного вектору, захист прав та свобод громадян. Одним із перших кроків для цього є посилення контрольних повноважень парламенту та якісне переосмислення його внутрішньої організації.

Зокрема, почати необхідно безпосередньо з роботи самих нардепів: остаточно відмовитися від голосування чужими картками, запровадити ефективну антикорупційну перевірку законодавчих ініціатив, покарання за нехтування депутатськими обов'язками, якісна перевірка статків та стилю життя парламентарів. Фондація «Відкрите суспільство» із відзначає, що політичні сили у парламенті звертають недостатньо уваги на роботу громадських організації та їх пропозиції. Натомість, широке залучення експертів з публічного сектору могло б підвищити загальну ефективність законотворчих процесів та забезпечити якісний зворотній зв'язок між громадянським суспільством та владою.

Відзначимо, що 2013 рік виявив законодавчі сфери, на які парламенту варто звернути особливу увагу. У першу чергу у передвиборчий 2014 рік нардепам варто попрацювати над гарантуванням прозорого та чесного волевиявлення громадян при голосуванні за кандидатів у президенти України. Окрім цього, у фокусі парламентарів повинні залишатися питання реформи правоохоронної системи, боротьби з корупцією, модернізації економічної системи та посилення місцевого самоврядування.

Виклики і конфлікти. Перспективи нової більшості.

Минулий рік виявив ряд слабких точок внутрішньої організації парламенту: **загрози дисбалансів та питання непримиренності між фракціями.**

Кінець 2013 року відзначився високою вірогідністю переформатування парламентської більшості та паритету сил у Верховній Раді. Силевий розгін Євромайдану 30.11.2013 року дав поштовх для коливань всередині Партії регіонів. Зокрема, озвучувались чутки про вихід з лав фракції значного числа депутатів. Інна Богословська, яка першою залишила ПР, вказувала на 60 регіоналів, які вагаються щодо подальшого майбутнього у фракції. Тим не менш, владну фракцію у парламенті залишили тільки три народних депутати (І.Богословська, Д.Жванія, В.Мельниченко). Вірогідно, що страх переслідувань з боку фіскально-податкових, правоохоронних та судових органів, а також показові рішення суду про позбавлення депутатських повноважень депутатів від ПР та позафракційних надовго залякали регіоналів та позафракційних. Показова розправа над депутатом-мажоритарником від Одеси І.Марковим та міським головою Одеси О.Костусевим стало показовим уроком для депутатів-регіоналів, що мав би показати наслідки для тих, хто міг би мати позицію відмінну від партійної лінії. Поряд із І.Марковим протягом 2013 року рішенням суду депутатських повноважень було позбавлено (лінки на рішення судів та зазначити яку групу чи фракцію представляли депутати).

Події Євромайдану заклали потенціал для можливої зміни розстановки сил у парламенті у майбутньому. Провал голосування щодо відставки уряду Миколи Азарова на початку грудня виявив слабкість опозиції: невміння вести переговори з колегами по парламенту та олігархами, які контролюють різні групи депутатів. Очевидно, що позиція «вулиці», навіть якщо на площі виходять мільйони співвітчизників, перестала бути сигналом для вжиття заходів реагування та корекції позицій для провладної більшості. Брак уваги до домовленостей із різними групами олігархів та надмірна самовпевненість на основі лише народного протесту, зіграла із опозицією злий жарт. Результати голосування за відставку уряду Азарова фактично показали силу пропрезидентської більшості та неготовність йти навіть на найменші компроміси із опозицією.

У разі розуміння меншістю коливань регіоналів, а особливо олігархів, які стоять за різними неформальними групами депутатів у парламенті та адекватного політичного діалогу, вірогідність компромісу з частиною регіоналів задля утворення нової більшості (принаймні ситуаційної) могла б розглядатися як можливий сценарій розвитку подій.

Наприклад, ідею нової більшості, яка б підтримала організацію «технічного уряду», озвучував регіонал Сергій Тигіпко. ЗМІ та аналітики вказують на схожі настрої й інших груп у Партії регіонів, які пов'язані із різними фінансово-промисловими групами. Варто врахувати, що наближення президентських виборів може посилити відцентрові рухи у ПР через орієнтацію на різних кандидатів. Таким чином, **єдність провладної фракції може послабитися, що й стане приводом для організації нової більшості.**

Відкриття нової сесії ВР у лютому надасть депутатам право черговий раз спробувати відправити у відставку кабінет Азарова – у разі, якщо опозиція спроможеться зібрати 226 голосів, конвертувавши народний тиск у голоси. Враховуючи новий етап розвитку протесаного руху після подій 19 січня 2014 року вірогідність такого сценарію виключати не варто.

Не варто відкидати і можливість того, що напередодні президентської кампанії Віктор Янукович може використати «карту Азарова» задля послаблення громадського негативу. У такій версії можливе «омоложення» уряду та відправлення «на пенсію» Миколи Азарова. Тим не менш, у такому випадку президентові доведеться організувати 226 голосів для призначення нового прем'єр-міністра, що потребуватиме консенсусу з усіма групами впливу у парламенті. Таким чином, Азаров може зберегти своє крісло до завершення президентських виборів.

Європейський вектор розвитку України втрачає свою потужність – як через раптове рішення Кабміну у листопаді, так і через неспроможність парламенту відстояти західний напрямок зовнішньої політики. Дискусія довкола асоціації з ЄС відсунула на другий план справу ув'язненого экс-прем'єра Юлії Тимошенко. Вірогідність її виходу на волю у 2014 році значно зменшилася. У ЗМІ представники влади та опозиції озвучували версію про можливість амністії Тимошенко у березні 2015 року, коли мине половина 7-річного терміну покарання.

Тим не менш, у 2014 році повинно бути ухвалене рішення Європейського суду з прав людини щодо вироку экс-прем'єру Ю.Тимошенко. Враховуючи попередню ухвали установи (якої?) щодо порушення прав Тимошенко під час арешту, можна очікувати аналогічного вердикту і у новому рішенні. Проте представники партії влади неодноразово виступали з нищівною критикою позиції ЄС щодо «внутрішніх справ України». У той же час, реальне виконання рішення ЄСПЛ залежить від української судової системи, що є фактично залежною від виконавчої гілки влади і реформування якої і вимагає Європа.

Перед президентськими виборами неодмінно буде порушене і питання можливих змін до Конституції України. Голова зібраної президентом Конституційної асамблеї Леонід Кравчук оголосив про офіційну презентацію проекту змін до Основного закону. Попри відсутність експертних висновків щодо нового документу, на нього чекають непрості випробування.

Перш за все, сумніви викликає майбутня легітимність проекту. До його створення не долучилася опозиція, а частина громадських експертів залишила асамблею, протестуючи проти прийняття закону про референдум та через жорстокість силовиків при розгоні Євромайдану 30.11.2013 року. Враховуючи подібний настрій, лобійований Президентом проект Конституції з малою вірогідністю здобуде 300 голосів у ВР. У виборчій кампанії Основний закон може знову стати предметом політичних торгів. Крім того, у лавах політиків звучать ідеї стосовно повернення до Конституції версії 2004 року, приміром, через анулювання парламентом рішення Конституційного суду від 30 вересня 2010 року.

До того ж, невирішеною залишається проблема відсутності мерів у шести обласних центрах країни: Київ, Херсон, Черкаси, Миколаїв, Одеса та Чернівці. Столиця України після відсторонення Олександр Попов від обов'язків голови КМДА за участь в розгоні мирного протесту в ніч на 30 листопада, не має жодного легітимного керівника, як обраного, так і призначеного.

Показово, що парламент уже понад два роки відмовляється призначити позачергові вибори у Чернівцях, столиця України не має мера більше року (із червня 2013 року??), Одеса – кілька місяців. Профільний комітет давно озвучив пропозицію про голосування у цих містах 30 березня 2014 року. Так у чому вона полягала?

Враховуючи успішний «тест-драйв» технологій фальсифікації владою на довиборах до ВР у п'яти проблемних округах, парламентська більшість може ризикнути для організації чергової репетиції перед президентськими виборами. Інакше вони будуть проходити разом із черговими у жовтні 2015 року.

Резюме

- Парламент втратив роль генератора політичних альтернатив для країни, неспроможний опиратися диктату виконавчої гілки влади.
- Реальна політична дискусія щодо питань розвитку в країни винесена за стіни Верховної Ради, не маючи шансу реалізуватися у парламенті.
- Меншості вдається координувати власні зусилля, проте чисельності бракує для провадження власних ініціатив. Слабкість у переговорах, а також амбіції лідерів стають на заваді ефективним політичним торгам.
- Партія регіонів зберегла видиму монолітність попри європейський поворот, а потім проросійський розворот Віктора Януковича. Тим не менш, у партії посилені відцентрові тенденції, що загрожує поглибленням розколу у передвиборчий рік.
- Верховна Рада втратила вплив за бюджетом країни.
- Парламент фактично усунено від закладання державного порядку денного: ініціатива щодо вибору кола питань і рішень належить виконавчій владі.
- Законопроекти парламентарів доводять відсутність зворотнього зв'язку із виборцями і орієнтації на його першочергові запити.
- Верховна Рада залишає без розв'язку ряд важливих політичних питань, гальмуючи економічну, судову, політичну та виборчу реформи через відсутність стратегічного бачення та торгівлю за дрібні короткострокові інтереси.
- Політика та ідеологія партій перетворилися значною мірою на фікцію: фракції ігнорують питання середньо- та довгострокової перспективи.
- Більшість стала механічним інструментом влади, опозиція – загрузла у обтічній риториці без конкретного плану дій у парламенті та за його межами.

¹ Дефіцит держбюджету за 8 місяців 2013 склав 34,5 млрд грн. Проект бюджету-2014 заклав суму дефіциту у 47,5 млрд грн, чи 2,7% от ВВП

ПАРТІЙНІ НЕГАРАЗДИ 2013-ГО РОКУ ЗА ВКАЗІВКАМИ ПРЕЗИДЕНТА: ПАРТІЯ РЕГІОНІВ

Провладна політична сила у 2013 році фактично відповідала своєму неофіційному титулові: провадила у життя плани та ініціативи Кабінету міністрів та Президента. Поодинокі випадки ретельно замовчуваного протесту всередині політичної сили були придушені: або ж умовляннями Миколи Азарова, або ж більш конкретним тиском Віктора Януковича.

Таким чином, **передвиборча програма фактично не має жодного сенсу у визначенні політичної позиції регіоналів. Для ПР остаточне значення мають чіткі команди з Банкової, де і закладається реальний порядок денний для цієї політичної сили.** Поодинокі «епатажні» проекти провладних депутатів (як-от Закон «Про протидію екстремізму» від Вадима Колесніченка) не є відображенням ефективної реалізації передвиборчої програми, а скоріш способом певного піару та виконання політичного замовлення в рамках порядку денного сформовано в Адміністрації Президента. Подібне можна сказати і про виконання програми ПР щодо бюджетної політики.

ПЕРЕДВИБОРЧА ПРОГРАМА НЕ МАЄ ЖОДНОГО СЕНСУ У ВИЗНАЧЕННІ ПОЛІТИЧНОЇ ПОЗИЦІЇ РЕГІОНАЛІВ. ДЛЯ ПР ОСТАТОЧНЕ ЗНАЧЕННЯ МАЮТЬ ЧІТКІ КОМАНДИ З БАНКОВОЇ, ДЕ І ЗАКЛАДАЄТЬСЯ РЕАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ ДЛЯ ЦЬОЇ ПОЛІТИЧНОЇ СИЛИ.

Традиційно законопроекти регіоналів концентруються на «грошових» питаннях — фінанси та економіка. Галузі державного управління та правові питання отримують відчутно менше уваги ПР. Найменш важливим, згідно з кількості поданих законопроектів, для представників партії влади є питання зовнішньої політики, національної безпеки та оборони.

Фондація «Відкрите суспільство» пропонує добірку ідей та позицій Партії регіонів (та, почасти, підконтрольного їй Кабміну), з якої можна оцінити співвідносність ініціатив парламентарів із політичною програмою партії.

- МВС запропонувало законопроект, який би посилив контроль за абонентам послуг зв'язку та розширив можливості стеження за користувачами
- Депутати від ПР виступили з проектом, який би посилив контроль держави за роботою операторів лотерей.
- Кабінет міністрів України пропонує заборонити рекламу на громадському транспорті
- Регіонали також підготували законопроект, норми якого можуть заблокувати доступ практично до будь-якого веб-ресурсу: документ планує зобов'язати провайдерів блокувати вихід на сайти, що пропагують міжнаціональну ворожнечу, жорстокість, або порушують права та свободи громадян
- Крім того, у ПР запропонували збільшити обсяг фінансування Фонду регіонального розвитку втричі — з 1% до 3% від надходжень загального фонду держбюджету
- Депутати-регіонали також запропонували пом'якшити штрафні санкції щодо проблем у угодах споживчого кредитування
- У ПР також вирішили опікувати проблемами електронної торгівлі — законопроект пропонує укладати дистанційні угоди без цифрового підпису

- Більше того, регіонали вирішили посилити контроль парламенту за державними грошима, заредади цього пропонуючи змінити Основний закон та посилити повноваження Рахункової палати
- ПР також турбує питання дач та заміських маєтків — регіонали запропонували дозволити реєстрацію у будинках за містом
- Проект Геннадія Бобова (ПР) повинен закликати інвесторів у сільську місцевість за допомогою податкових пільг — з 2015 року статус «інвестора, що відроджує виробництво на селі» має видаватися на 7 років і у перспективі діяти до 2034 року .
- Віталій Хомутич та Тетяна Бахтєєва вирішили запровадити 7% ПДВ на операції щодо постачання та імпорту ліків медичного призначення
- Регіонал Омельченко запропонував схему, за якою бюджет мав би поповнитися на 3,6 млрд грн — через перенесення від'ємних значень ПДВ лише за операціями, за якими відбулися розрахунки з клієнтами та з урахуванням термінів давності. Крім того, проект пропонує подовжити на два роки заборону на відшкодування ПДВ для операцій із зерном та металобрухтом .
- Крім того, ВР схвалила у першому читанні резонансний законопроект про векселі — він має реструктурувати бюджетну заборгованість за допомогою векселів із прибутковістю до 5%.
- Регіонали також підтримали скандальний закон, ініційований Міністерством доходів та зборів, який стосується трансфертного ціноутворення. Він має контролювати ціноутворення операцій з резидентами тих країн, де податок на прибуток мінімум на 5% менше за українській (депутати пропонували ввести це лише для офшорів). Крім того, документ зберіг норму про контроль внутрішніх операцій, яка була розкритикована профільним комітетом парламенту. Депутати зуміли звузити дію правила лише для бізнесу, що є збитковим чи має податкові пільги
- Крім того, Кабмін ініціював зменшення ціни товару для безмитного отримання з 300 євро до 100, що зменшило б можливості українців купувати товар, наприклад, у закордонних інтернет-магазинах
- Регіонали запропонували також зобов'язати банки нараховувати відсотки на депозити не лише під час дії договору, але й після його завершення, навіть у випадку смерті вкладника
- Нардеп-регіонал Олександр Фельдман (у минулому скликанні — БЮТ) запропонував не арештовувати заставу при визнанні кредитної угоди нечинною — але лише для фізосіб.
- На фоні скандалів із затримками та скасуваннями потягів (зокрема Hyundai) регіонали вирішили потурбуватись про пасажирів, запропонувавши зобов'язати Укрзалізницю узгоджувати графік руху пасажирських потягів із облдержадміністраціями
- Разом із Батьківщиною регіонали підготували пакет правок до законів, який би підняв з 2014 року акцизи на пиво, горілку, слабоалкогольні напої, вино та тютюн
- Депутат від ПР Андрій Пінчук висунув проект, яким би монополію на ведення лотерейної діяльності передали б Ощадбанку
- У той же час регіонали не підтримали проект змін до Конституції, який позбавляв би нардепів недоторканності
- Тим не менш, регіонали як мінімум словесно підтримали ідею опозиції щодо перевірки регламентним комітетом ВР законопроекти щодо наявності особистих інтересів народних депутатів

- На фоні повороту керівництва держави (і, відповідно, ПР) у бік Брюсселя, одіозний нардеп-регіонал Вадим Колесніченко подав проект, який на законодавчому рівні закріпив би відмову від євроінтеграційних прагнень України, що суперечить схваленому у 2010 році ВР Закону про засади внутрішньої та зовнішньої політики
- На початку третьої сесії чинного скликання ВР регіонали активно підтримують законопроекти, необхідні для схвалення у Вільнюсі угоди про асоціацію з ЄС, за винятком одного — ПР не хоче схвалювати закон щодо боротьби із дискримінацією сексуальних меншин
- Крім того, нардеп від ПР Нестор Шуфрич, який опонує ідеї євроінтеграції, заявив про можливість утворення у ВР групи прихильників входу до Митного союзу (Росія — Білорусь — Казахстан)
- Регіонали запропонували встановити чисельний критерій для утворення депутатської групи — 15 осіб. Аналітики вважають, що цей крок міг стати одним з етапів реформатування парламенту
- Держхолдингу «Олександрівугілля» запропонували списати заборгованість до Пенсійного фонду
- ПР також пропонують корпоратизувати держпідприємство «Укренерго»
- Регіонал Микола Рудьковський запропонував повернути показник пенсійного віку для жінок — 55 років
- Депутати ПР також занепокоїлися питанням гендерних квот, запропонувавши 35% показник для виборчих списків
- В. Омельченко запропонував створити Державний банк розвитку, який став би фінансовим агентом Уряду та кредитором національного бізнесу
- Віталій Журавський запропонував парламенту починати засідання з пісні «Боже великий єдиний, нам Україну храни» («Молитва за Україну»)
- Після початку Євромайдану одіозний регіонал Вадим Колесніченко запропонував Закон про протидію екстремізму, що почасти калькує аналогічний російський закон
- Регіонали відклали до 1 січня 2015 (це вже не перше перенесення набуття чинності) набуття сили новим Законом «Про державну службу»
- Член ПР А. Яценко запропонував серйозно посилити відповідальність за викрадання каналізаційних люків
- В. Колесніченко також запропонував запровадити народну законодавчу ініціативу — за умови збору 45 тисяч підписів громадян
- Майже у п'ятеро збільшити податок на 1 га землі сільськогосподарського призначення повинна законодавча пропозиція Жеребнюка В. Нардеп пропонує щороку змінювати сільськогосподарський податок з урахуванням коефіцієнта індексації, що має збільшити надходження у місцеві бюджети з 131 млн гривень до 679 млн гривень на рік.
- Регіонали Пресман О. та Макеєнко В. планують заборонити зовнішню реклами на автошляхах задля зменшення її негативного впливу на водіїв
- Проект закону № 3590 «Про легалізацію доходів юридичних та фізичних осіб», поданий Смітюхом Г., пропонує «економічну амністію». Проект передбачає раз на рік легалізувати тіньові доходи юридичних та фізичних осіб. Депутат не зобов'язує надавати дані про джере-

ла доходів, які виводяться «з тіні». Регіонал вважає, що бюджет поповниться мінімум 3-3,5 млрд грн на рік.

- Законопроект «Про особливості управління багатоквартирними будинками» повинен законодавчо визначити порядок управління багатоквартирними будинками його співвласниками. Крім того, він описує засади вільного регулювання цін на послуги з управління ними.
- Сергій Тигіпко пропонує спростити бізнес в Україні та скоротити число податків та зборів з 22 до 9, кількість щорічних податкових декларацій зі 115 до 26, податкових платежів – з 172 до 52 на рік. Зокрема, документ може скасувати значну кількість податків і зборів за певні види підприємницької діяльності
- Пропозиція Омельченка В. (№ 3709) ставить на меті сприяння прозорості фінансування політичних партій в Україні. Проект пропонує ряд новел, зокрема: визначення джерел фінансування політичних сил, правила подання фінансової звітності та вимога її щорічного публікування у ЗМІ. За ідеями депутата, партії повинні отримувати внески лише на офіційний безготівковий рахунок у національній валюті
- Вадим Колесніченко пропонується притягати до кримінальної відповідальності за вандалізм проти пам'яток історії та культури, які не занесені до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (наприклад, меморіальні комплекси на честь загиблих у Другій світовій війні)
- Микола Рудьковський висунув проект щодо заборони переглядати межі радіоактивного забруднення земель до 2023 року. У противному випадку, мешканці ряду населених пунктів «четвертої» зони можуть бути позбавлені «чорнобильських» пільг. Він же запропонував продовжити мораторій на продаж с/г земель до 2030 року
- Проект № 3403 Бережної І. та Фельдмана О. пропонує ввести інститут тимчасової опіки та піклування над дітьми, батьки яких тимчасово не можуть виконувати обов'язки щодо дитини з поважних причин (працюють за кордоном)
- Вадим Новинський та Вадим Колесніченко підготували новий проект закону «Про місто-герой Севастополь», який розширює статус Севастопольської міської ради
- Використання виключно на потреби енергетичної галузі збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками (законопроект № 1235) Ціна питання - 2,5 млрд.грн.
- Створення сталих джерел прибутку для підприємств енергосервісу шляхом запровадження так званих довгострокових зобов'язань бюджетних установ, з підписанням договорів незалежно від наявності лічильників (законопроекти №№ 2549а, 3014). Видатки місцевих бюджетів на оплату послуг теплопостачання, електроенергії та природного газу складають понад 12,5 млрд. гривень.
- Фінансування програм утилізації транспортних засобів за рахунок екологічного податку (№ 2593а). Ціна питання – 3,37 млрд. гривень.
- Фінансування природоохоронних заходів підприємств гірничо-металургійного, коксохімічного, хімічного та нафтохімічного, паливно-енергетичного, цементного комплексів за рахунок 70% надходжень від того самого екологічного податку (№ 2807). Ціна питання - 1,75 млрд. грн.
- Законопроект аналогічного спрямування вніс представник Партії регіонів (№ 3169). Суть – платять податок всі, але уряд розподіляє його лише на користь окремих суб'єктів господарю-

вання.

- «Регіонали» активно розвивають ідею розміщення коштів бюджетних установ у державних банках. З одного боку, це буде додатковим ринковим сегментом і сталим джерелом прибутку для цих установ, з іншого – зменшить ризик замороження коштів на рахунках казначейства. Крім вже згаданих «вузькопрофільних» освітянських законопроектів, ініціатива С.Тігіпка (№ 3764) відкриває таку можливість в принципі для всіх розпорядників бюджетних коштів. А законопроект Я.Сухого (№ 3804) виводить з казначейського обслуговування кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Бюджет фонду наразі складає майже 12 млрд. гривень.
- збільшення часток ресурсних платежів на 10-20% за користування лісом, водою, надрами, як доходів місцевих бюджетів (№ 2375а);
- збільшення частки зарахування до місцевих бюджетів податку з доходів фізосіб (№ 2478а).
- зарахування сплаченого сільськогосподарськими товаровиробниками податку на доходи фізичних осіб до відповідних бюджетів місцевого самоврядування за місцем проживання цих осіб (№2547а);
- заміна бюджетної позики додатковою дотацією на суму невиконання доходів місцевих бюджетів, визначених законом про державний бюджет (№ 2620а).
- збільшити обсяг Державного фонду регіонального розвитку з 1 до 3 % доходів державного бюджету, надати Кабміну та Комітету з питань бюджету ВРУ право розподіляти видатки цього фонду (№2271а).
- особливо «інноваційними», і тому малоймовірними, виглядають ініціативи регіоналів щодо сплати податку на прибуток підприємств до бюджетів місцевого самоврядування (№ 2918) та навіть притягнення до відповідальності співробітників казначейства за використання коштів органів місцевого самоврядування без їх згоди (№2465а). Тобто чиновники мають понести відповідальність за виконання наказів вищого керівництва уряду? Не менш примхливим виглядає і законопроект про включення до складу доходів місцевих бюджетів надходження від видобутку деяких видів каоліну та глини (№2944), бо зрозуміло, що від цього виграють лише ті області, де є відповідні родовища.

Партія регіонів						
№	Обіцянка	Реалізм	Щирість	Послідовність	Статус	Примітка
Гроші						
1.	Зростання ВВП – щонайменше 5% на рік.	-	+	+	НВ	Прогнози міжнародних фінансових інститутів говорять про 0-1% зросту ВВП у 2013. Ряд аналітиків говорить про можливе скорочення ВВП.
2.	Стабільність національної валюти.	+	+	+	В	НБУ продовжує тримати курс долара. Тим не менш, за 2013 рік золотовалютні резерви України скоротилися на \$6 млрд.
3.	Поетапного зниження податку на прибуток підприємств до 16% у 2014 році.	+	+	+	В	До Податкового кодексу України внесено зміни близько 10 законами, згідно з якими: 1) ставка податку на прибуток підприємств з 1.01.2013 до 31.12. 2013 становитиме 19 %. 2) для суб'єктів індустрії програмної продукції буде застосовуватись пільгова ставка оподаткування 5 %. 3) пільгове оподаткування застосовується для пріоритетних галузей економіки, перелік яких визначається КМУ. Прибуток, отриманий від реалізації інвестиційних проектів у пріоритетних галузях економіки, оподатковується за ставками: • з 1 січня 2013 року по 31 грудня 2017 року включно – 0 %; • з 1 січня 2018 року по 31 грудня 2022 року включно – 8 %; • з 1 січня 2023 року – 16 %. 4) діяльність страхових компаній оподатковується за наступними ставками податку на прибуток: • 0 % – для довгострокового страхування життя та пенсійного страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення; • 3 % – для інших видів страхової діяльності. 5) витрати, що відносяться і до страхової, і до іншої діяльності, розподілятимуться пропорційно до питомої ваги доходу від різних видів діяльності. 6) платники податку на прибуток подають фінансову звітність з урахуванням постійних та тимчасових податкових різниць починаючи зі звітних періодів 2013 року. У затвердженому в січні 2014 року проекті державного бюджету податок на прибуток становить -----

4.	Запровадження податкових канікул для ІТ та інноваційних проектів терміном на 10 років.	+	+	+	ЧВ	Подібну ініціативу активно лобіює В. В. Янукович, у ВР він подав законопроект №2063, що містить подібну норму. У липні ВР схвалила його з зауваженнями президента, виключивши норму про контроль галузі Податковою і Держнауки. Законопроектом пропонується надати суб'єктам індустрії програмної продукції пільги щодо сплати податку на додану вартість, податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування терміном в 10 років. Законопроект № 1235 щодо використання виключно на потреби енергетичної галузі збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками. Законопроект № 2593а щодо фінансування програм утилізації транспортних засобів за рахунок екологічного податку. Законопроект № 2807 щодо фінансування природоохоронних заходів підприємств гірничо-металургійного, коксохімічного, хімічного та нафтохімічного, паливно-енергетичного, цементного комплексів за рахунок 70% надходжень від того самого екологічного податку.
5.	Надання вітчизняному виробнику доступних банківських кредитів.	-	-	+	НВ	НБУ вдруге за рік зменшив облікову ставку, проте це не спрощує доступ бізнесу до грошей – високі ставки на гривневі депозити унеможливають дешеві кредити. Ставки по кредитах для малого та середнього бізнесу достатньо високі – в середньому, біля 24%. Приміром, у сегменті кредитування на поповнення обігових коштів в лютому поточного року середня ефективна ставка за позиками у всіх валютах склала 25,21% річних – у гривні, до 14,49% річних – у доларах США, до 14,1% річних – в євро. Законопроект № 3764 дає можливість розпорядникам бюджетних коштів розміщувати кошти на рахунках у державних банках, а не тільки казначейства
6.	Ми збільшимо видобуток власного вугілля, нафти та сланцевого газу.	+	+	+	ЧВ	За ініціативи Кабміну та Президенту активно йдуть переговори з міжнародними ресурсними гігантами щодо розробок родовищ в Україні. Зокрема, із Shell та Chevron.
7.	Розпочнемо розробку шельфових газових родовищ.	+	+	+	ЧВ	Кабмін підписав угоду з Shell стосовно розробки сланцевих родовищ

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

8.	Розширимо використання енергії сонця, вітру та води.	+	+	+	ЧВ	Законопроект групи регіоналів № 2946 щодо стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії.
9.	Модернізуємо теплоелектростанції для ефективного використання вітчизняного вугілля та інших видів палива.	+	+	+	ЧВ	Законопроект №2009 регіонала Д. Шпенюва стосується податкового стимулювання ТЕЦ для екологічної модернізації.
10.	Створення 1500 сільськогосподарських кооперативів.	-	-	+	НВ	Відповідні ініціативи відсутні
11.	Будівництво нових елеваторів, овоче- та фруктовосховищ.	+	-	+	НВ	Відповідні ініціативи відсутні
12.	Встановленню ціни на земельний пай не менше 20000 грн за гектар і оренди не нижче 1000 грн за гектар.	+	-	+	ЧВ	Законопроект депутата від ПР Боброва №2254 пропонує підвищити мінімальну орендну плату за землю на рівні не менше 4,5% вартості земельного паю.
13.	Будівництво сучасних автомобільних доріг, які б дали змогу потрапити з заходу на схід України за 14 годин.	-	-	+	НВ	Враховуючи мільярдні борги Укравтодору та проблемний стан наявних доріг, реалізація подібної обіцянки потребує капіталовкладень, на які Україна наразі не спроможна. У вересні Микола Азаров визнав, що грошей на побудову доріг у бюджеті не вистачає.
14.	Нове швидкісне залізничне сполучення між столицею та регіонами.	+	+	+	ЧВ	Укрзалізниця продовжує запускати нові маршрути класу Інтерсіті та Інтерсіті+ з потягами Skoda та Hyundai. У той же час, гроші на вітчизняні швидкісні потяги – КВБЗ – у бюджеті Укрзалізниці відсутні. Також постійно зростають ціни на квитки в швидкісних поїздах. При цьому завантаженість маршрутів класу Інтерсіті та Інтерсіті+ складає лише 52%
15.	Реконструкція та будівництво аеропортів, морських і річкових портів, залізничних вокзалів.	+	+	+	ЧВ	Агентство нацпроектів уклало угоду з китайською держкорпорацією стосовно побудови залізничного сполучення Київ-Бориспіль, яке включає побудову чотирьох вокзалів.
16.	Будівництво нових станцій метро та розвиток комунального транспорту.	+	+	+	ЧВ	У Києві продовжується зведення станції Теремки, а також дано старт побудові четвертої лінії метро
17.	Доступні авіаперельоти для кожного українця.	-	-	-	НВ	Обіцянку складно виміряти, тим не менш, враховуючи ціни на авіаквитки та середню зарплатню, її можна вважати не виконаною.
Людина						
1.	Створення належних умов для гідного життя громадян нашої країни.	-	-	-	НВ	Обіцянку складно виміряти
2.	Молоді сім'ї отримають доступне житло завдяки державній іпотеці під 3% річних, за рахунок соціальних контрактів із роботодавцями.	+	-	+	ЧВ	У бюджет-2013 на молодіжну іпотеку закладено втричі меншу суму, ніж у 2012. Подібною іпотекою користується незначна кількість населення (біля 1000 кредитів у 2012).

3.	Допомога при народженні першої дитини в 2012 році складе 28 830 грн, другої – 57 660 грн, третьої – 115 320 грн. Це у два рази більше, ніж у 2008 році. До 2017 року розмір цих виплат зросте ще вдвічі.	+	+	+	ЧВ	У 2013 році ці виплати становлять 29 160, 58 320 та 116 640 грн відповідно. З 1 грудня вони становитимуть 30 960, 61 920 та 123 840 грн.
4.	У кожній області відкриється перинатальний центр, будуть переоснащені пологові будинки.	+	+	+	ЧВ	23 травня у Хмельницькій області відкрили перинатальний центр – десятий в Україні.
5.	Забезпечення держзамовленням щонайменше 75% місць у ВНЗ.	+	+	+	ЧВ	На держзамовлення-2013 виділено 24,7 млрд грн, що на 5,6% більше, ніж у 2012.
6.	виплата стипендій на рівні мінімальної зарплати.	+	-	+	НВ	Підвищити стипендії до рівня прожиткового мінімуму запропонував лише позафракційний С.Мищенко.
7.	збільшення зарплати освітянам щонайменше на 20% щороку.	-	-	+	НВ	За розрахунками експертів Громадської Ради освітян і науковців України на зарплату освітянам не вистачає 1,3 млрд грн. При цьому мінімальна заробітна плата в бюджетній сфері, яка закладена в основу розрахунків заробітної плати викладачів, з 1 січня 2013 року зросте на 1,5% до 1147 грн в місяць і на 5% до 1218 грн в місяць з 1 грудня 2013 року. За даними опитування TNS, найбільшою проблемою української освіти педагоги вважають малу зарплатню.
8.	повну комп'ютеризація та підключення всіх шкіл до Інтернету.	+	-	+	ЧВ	За даними агентства Нацпроектів на розвиток освітньої частини нацпроекту «Відкритий світ», який передбачає забезпечити 20 тис шкіл комп'ютерами, передбачено 70 млн гривень, з яких 40 млн гривень - інвестиції, а 30 млн гривень - кошти з держбюджету.
9.	100% компенсації роботодавцю єдиного соціального внеску при працевлаштуванні інвалідів, сиріт, одиноких матерів та людей, старших за 50 років.	+	-	-	ЧВ	Законопроект 2569-Р запропонував запровадити квоти для роботодавців, таким чином, використовуючи примус закону, а не фінансові стимули для вирішення проблеми.
10.	навчання безробітних актуальним професіям.	+	+	+	ЧВ	Держслужба зайнятості опікується подібним питанням.
11.	забезпечення молодих спеціалістів першим робочим місцем, стажування студентів із подальшим працевлаштуванням.	+	+	+	ЧВ	Законопроект №2569 пропонує встановити порядок стажування молоді.
12.	Стабільно зростатимуть доходи громадян, середня зарплата у 2017 році сягне 8000 грн.	-	-	+	НВ	Розрахунки з відсутністю поправки на інфляцію, таким чином, купівельна спроможність 8000 грн у 2017 може виявитися меншою, ніж середньої зарплати зараз.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

13.	Середня зарплата в системі охорони здоров'я не менше 8000 грн для лікарів та 5500 грн для медперсоналу.	+	-	-	ЧВ	МОЗ продовжує переговори з імпортерами, а Кабмін розглядає можливість введення ПДВ на імпортні ліки. Регіонали також запропонували ввести новий податок на імпорт ліків.
14.	Зниження цін на ліки першої необхідності на 30%.	+	+	-	НВ	Регіональні лікарні не забезпечені необхідною кількістю ліків: у 2011 вони отримали 8–24% необхідної кількості препаратів, а у 2012 - 60–75%.
15.	100% забезпечення ліками хворих на онкологічні, серцево-судинні захворювання, туберкульоз, ВІЛ/СНІД.	+	+	+	НВ	Кабмін поступово реалізує програму, проте про охоплення всіх сільських регіонів мову вести зарано.
16.	Забезпечення всіх сільських районів пересувними амбулаторіями.	+	-	-	НВ	Кабмін точково вирішує цю проблему.
17.	Забезпечимо людей з обмеженими фізичними можливостями належним лікуванням та необхідними технічними засобами реабілітації.	-	+	+	НВ	Для інфраструктурного проекту подібного масштабу Україні бракує коштів.
18.	Створимо умови для здорового способу життя: в кожному регіоні запрацюють нові басейни, стадіони, льодові арени та спортивні майданчики.	-	-	+	НВ	Попри обіцянки прем'єра М. Азарова, Кабмін досі не розробив порядок компенсації на 2013 рік. Більше того, КМУ сфокусований на погашенні зовнішніх боргів.
19.	Повністю компенсуємо до 2017 року всі вклади Ощадбанку СРСР до 5000 грн.	+	-	+	НВ	Мінімальна пенсія залишається відчутно (на 214 грн) меншою за прожитковий мінімум.
20.	Мінімальна пенсія буде на 20% вища за прожитковий мінімум.	+	-	-	НВ	Соціальні виплати у 2013 зростатимуть мінімально.
21.	Суттєво підвищимо розміри пенсій військовослужбовцям, працівникам правоохоронних органів.	-	-	-	НВ	Заявлені масштаби будівництва перевершують інфраструктурний потенціал країни.
22.	Забезпечимо доступним житлом молоді сім'ї, лікарів, учителів, військовослужбовців, працівників правоохоронних органів за рахунок щорічного будівництва 100 000 квартир.	-	-	-	НВ	Заявлені масштаби будівництва перевершують інфраструктурний потенціал країни.
23.	Завершення будівництва об'єкта «Укриття» на ЧАЕС до 2015 року.	+	+	+	ЧВ	Розпочате у 2012 році будівництво об'єкта «Укриття-2» мають завершити у 2015.
24.	20 000 систем централізованого очищення питної води.	+	-	-	НВ	Ініціатив не виявлено.
25.	Будівництво екологічних смітєпереробних заводів у кожному регіоні.	+	+	+	ЧВ	У 10 містах почалося спорудження смітєпереробних заводів.
26.	Розбудові соціальної інфраструктури сільської місцевості (автодоріг, лікарень та шкіл, газифікації сіл).	+	+	+	НВ	Кабмін локально вирішує подібні питання, проте про серйозні зрушення вести мову зарано. Микола Азаров уже у вересні заявив про те, що у бюджеті бракує грошей на дороги.
27.	Інтелектуальну свободу; свободу слова;	+	-	-	НВ	Політика партії влади суперечить обіцянці.

28.	Рівні можливості для жінок та чоловіків в усіх сферах життя;	+	+	+	ЧВ	Регіонали запропонували ввести гендерну квоту у виборчі списки партій: 35% для менш представленої статі. Законопроект на розгляді комітету
29.	Законодавче забезпечення права громадян на рідну мову	+	-	-	ЧВ	Скандальний закон «Про засади державної мовної політики» був ухвалений у 2012 році, проте подальшого розвитку ідея ще не отримала.
30.	Надання російській мові статусу другої державної.	-	-	-	НВ	Обіцянку складно виміряти
Держава						
1.	Будуть розширені повноваження органів місцевого самоврядування	-	-	-	НВ	Орієнтована на централізацію політика влади суперечить обіцянці.
2.	60% зведеного державного бюджету – місцевим радам.	-	-	-	НВ	Кабмін не налаштований віддавати контроль за бюджетом нижчим ланкам. Тим не менш, регіонали запропонували збільшити надходження до Фонду регіонального розвитку. Частка місцевих бюджетів в доходах і витратах з року в рік зменшується. У планах на 2013 рік частка місцевих бюджетів за доходами склала лише 46%, а за видатками ще менше – 43%. Показово, що навіть у 2012 році частка місцевих бюджетів за доходами склала 51%, а за видатками – 45%. У проекті державного бюджету на 2014 рік прогноз є ще гіршим. Хоча абсолютний обсяг місцевих бюджетів порівняно з 2013 роком виріс на 6,7%, до 234,9 млрд. гривень, він складає лише 47% від прогнозу доходів зведеного бюджету – 498,9 млрд. гривень. Законопроекти ПР щодо децентралізації мають точковий та лобістський характер. Законопроект № 2375а щодо збільшення часток ресурсних платежів на 10-20% за користування лісом, водою, надрами, як доходів місцевих бюджетів). Законопроект № 2478а щодо збільшення частки зарахування до місцевих бюджетів податку з доходів фізосіб. Законопроект № 2547а щодо зарахування сплаченого сільськогосподарськими товаровиробниками податку на доходи фізичних осіб до відповідних бюджетів місцевого самоврядування за місцем проживання цих осіб. Законопроект № 2620а щодо заміни бюджетної позики додатковою дотацією на суму невиконання доходів місцевих бюджетів, визначених законом про державний бюджет. Законопроект № 2620а щодо збільшення обсягу Державного фонду регіонального розвитку з 1 до 3% доходів державного бюджету, надати Кабміну та Комітету з питань бюджету ВРУ право розподіляти видатки цього фонду (№2271а). Законопроект № 2918 щодо сплати податку на прибуток підприємств до бюджетів місцевого самоврядування. Законопроект № 2465а щодо притягнення до відповідальності співробітників казначейства за використання коштів органів місцевого самоврядування без їх згоди

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

3.	Ефективна контрактна армія.	+	-	-	НВ	Обіцянку складно виміряти, плюс у випадку скасування призову з 2014 року швидка побудова ефективної контрактної армії може зіткнутися з перешкодами.
4.	Скасування обов'язкового призову з 1 січня 2014 року.	+	+	+	НВ	Міноборони заявило про подібні наміри, але про їх реалізацію говорити зарано.
Світ						
1.	Збереження позаблокового статусу України – гарантію безпеки кожного громадянина.	+	+	+	В	Питання військових блоків фактично зникло з українських політичних дебатів
2.	Здобуття асоційованого членства в Євросоюзі, створення зони вільної торгівлі, зняття візових бар'єрів між Україною та ЄС.	+	+	+	ЧВ	ВР схвалила один з документів, важливих для угоди про асоціацію – антикорупційні положення. Тим не менш, діалог з ЄС ускладнюється проблемами із демократичним процесом в Україні. Після конфліктів з Москвою влада значно активізувала зусилля заради євроінтеграції.
3.	Посилення економічної співпраці в рамках зони вільної торгівлі з країнами СНД.	+	-	-	НВ	Київ та Москва перебувають у конфлікті стосовно питань газу та вступу до ТС, що негативно впливає на економічні зв'язки. Торгівельна війна з РФ дедалі ускладнила виконання такої обіцянки.
4.	Стратегічне партнерство з Росією, США, Китаєм	+	-	-	НВ	Ідея стратегічного партнерства переважно залишається декларативною, більше того, орієнтація водночас на ЄС, Росію, США та Китай ускладнює визначення пріоритетів. Діалог з Москвою серйозно ускладнився, проте Кабмін докладає зусиль для активізації співпраці з Китаєм.
5.	Відкриття для України ринків країн «Великої двадцятки» та країн, що розвиваються	+	-	-	НВ	Попри декларації уряду та Президента, ґрунтовна робота щодо цього питання відсутня. Торгівельний конфлікт з Москвою змусив владу звертатися до норм ВТО, а також замудатися про освоєння нових ринків.
6.	Реалізацію конкурентних переваг країни для здобуття права на проведення спортивних та культурних заходів європейського і світового рівнів.	+	-	-	НВ	Амбіції щодо Зимової Олімпіади потребують ґрунтовних інфраструктурних перетворень. Бюджетні кошти часто неефективно використовуються під подібними гаслами.

ДОШКУЛЯЮЧИ ВЛАДІ: БАТЬКІВЩИНА

Політична сила, що була обрана під брендом «Об'єднана опозиція», продовжує просувати цей образ, намагаючись протиставляти владі свою позицію у максимальній кількості сфер. Піком «успіху» ОО став, безперечно, Євромайдан – попри те, що протест став народною ініціативою, політики спробували приписати частину успіху собі. «Батьківщина», разом із двома іншими фракціями парламентської меншості, спробували конвертувати тиск вулиці у політичний капітал у парламенті. Проте, переговори з регіоналами виявилися безрезультатними (якщо взагалі такі мали місце). Ймовірно, що стратегія системного залякування позбавленням через суд повноважень колег-депутатів разом з судовими переслідуванням деякого із них, як то депутата Маркова, була результативною. Страх перед санкціями з боку виконавчої та судової гілок влади не дало змоги говорити про розвал парламентської більшості. Як наслідок, – провал голосування по відставці Миколи Азарова посилив враження щодо парламентської неспроможності опозиції.

Крім того, депутати від «Батьківщини» присвячують достатньо багато часу написанню законопроектів – проте їм бракує ефективності при їх лобюванні у стінах парламенту. При огляді ідей фракції можна припустити, що партія готує такі проекти, які вочевидь не будуть підтримані парламентською більшістю. Безкомпромісна риторика, регулярне медійне протистояння з владою, а також примарність власних політичних альтернатив зменшують опозиційну ефективність «Батьківщини».

Ураховуючи традиційний популізм передвиборчої програми, парламентська фракція може критикувати лише окремі ініціативи уряду, закидаючи йому хіба що недостатнє зростання соціальних виплат. У той же час, програма ВО не перелічує конкретних проектів економічних реформ (дискусійна теза. Деякі частини програми є цілком конкретними, наприклад, щодо бюджетної політики. МОЖЛИВО переформулювати?), через що депутати не мають чіткого орієнтиру для розробки комплексних законопроектів. Фінансові та економічні пропозиції членів фракції мають здебільшого локальний чи точковий характер, не закладаючи базис для ґрунтовних перетворень. Втім, це не заважає опозиціонерам вимагати від уряду системних економічних реформ.

Представники «Батьківщини» у своїх законопроектах часто звертають увагу на соціальні, економічні та правові питання, не завжди звертаючи уваги на питання охорони здоров'я, екології чи національної оборони. Тим не менш, представники фракції відзначаються своїми резонансними законопроектами у відповідь на гострі суспільно-політичні проблеми. Приміром, О. Бригинець та А. Павловський запропонували увести відеозапис своїх дій працівниками міліціями. Крім того, Р. Князевич висунув ідеї щодо змін закону про вибори президента України.

- Опозиція не змогла добитися підтримки парламенту щодо змін до Основного закону, які зняли б недоторканність депутатів (назва законопроекту та номер)
- Разом із колегами з УДАРу та Свободи опозиціонери ініціювали повторні вибори нардепів у мажоритарних округах (№94, 132, 194, 197 та 223) на жовтень. Тим не менш, влада наполягла на грудні
- Крім того, парламентська більшість не підтримала опозиційний законопроект (авторства Арсенія Яценюка) щодо привілеїв для Президента, народних депутатів та членів уряду.
- Депутати від Батьківщини запропонували ВР увести кримінальну відповідальність за «політичне сутенерство» та «залучення до політичної проституції» - за підкуп парламентарів, що спровокував

зміну їх фракційної (партійної) належності, опозиціонери пропонували позбавляти волі на термін у 10 років із конфіскацією майна.

- Очевидно, що парламент не підтримав ідею Батьківщини про денонсацію угоди з Росією стосовно перебування Чорноморського флоту РФ на території України.
- Одіозний депутат від Батьківщини, Геннадій Москаль, запропонував парламентарям увести хімічну кастрацію для звинувачуваних у груповому зґвалтуванні чи педофільії
- Попри власні обіцянки стосовно «очищення власних рядів» та антикорупційної люстрації Батьківщина не зуміла розібратися із внутрішньопартійною дисципліною. 4 липня спікер Володимир Рибак офіційно оголосив про вигнання Василя Кравчука з фракції Батьківщина. За версією партії - «за зраду інтересів народу та систематичні порушення рішень фракції».
- Обіцянка ліквідувати Конституційний суд — який за твердженнями аналітиків перетворився на ручний механізм Банкової — знайшла своє вираження у законопроекті. Тим не менш, через тривале узгодження між опозиційними фракціями депутати пропустили термін його подачі до парламенту.
- На фоні неодноразових закидів владі про порушення прав Юлії Тимошенко під час слідчих дій, депутат від Батьківщини запропонував законопроект, за яким допити повинні проводитися із застосуванням відеозапису із обов'язковим утворенням архіву даних.
- Крім того, представник Батьківщини також запропонував запровадити обов'язкове проходження громадянами (як українцями, так і іноземцями) перевірки на ВІЛ при вступі до ВНЗ та винаймання на роботу.
- Громадський активіст та опозиційний нардеп Олександр Бригинець виступив з нестандартною ініціативою пов'язаною із численними фактами насильства спецпризначенців відносно народних депутатів. Він запропонував вказувати імена працівників спецпідрозділу Беркут у них на шоломах, щоб під час масових акцій громадяни були свідомі того, з ким мають справу.
- Попри євроінтеграційні постулати Батьківщини, депутати від політичної сили (разом з УДАРівцями та комуністами) не підтримали один із єврозаконів — стосовно виконання судових рішень. Фракції оголосили про намір не підтримувати проект у поточному вигляді.
- Батьківщина підтримала пропозицію комуністів — стосовно зниження пенсійного віку для жінок — проте закону для схвалення парламентом не вистачило шести голосів.
- Неоднозначні позиції партія виявила стосовно відеореєстраторів (прилади для фіксації ситуації на дорозі у авто). Один проект від Батьківщини (Геннадій Москаль та Віталій Ярема) пропонував увести кримінальну відповідальність за нелегальне візуальне стеження за особою (під що теоретично потрапляли відеореєстратори). Інший законопроект Москаля пропонував зробити використання відеореєстраторів обов'язковим.
- Потурбувалися нардепи від Батьківщини і про статеве та психічне здоров'я українців. Проект Василя Пазиняка пропонував заборонити рекламу презервативів (та іншої продукції сексуального характеру) за межами спеціалізованих закладів та аптек.
- Нардеп від Батьківщини подав до ВР проект щодо заборони реклами у кінотеатрах.
- Крім того, опозиціонери запропонували скасувати «податок на заробітчан» - збір із грошових переказів з-за кордону при умові, що громадянин отримує кошти від ближніх родичів.
- Також представники Батьківщини вирішили опікуватися екологією — депутати зробили чергову спро-

бу ввести мотивацію для переробки побутових відходів – з 2014 запропонували ввести новий збір для виробників та імпортерів пакування, гроші від якого хотіли спрямувати на переробку сміття.

- Продовжуючи тему ув'язненої Тимошенко, депутати від Батьківщини вирішили надати українським в'язням європейських прав – гарантувати ув'язненим право доступу до глобальної мережі інтернет.
- Також депутати від Батьківщини запланували змушення страхувальників до швидшої виплати за договорами обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності (ОСАГО).
- Крім того, за підтримки регіоналів, депутати від Батьківщини визначилися із підвищенням акцизів на алкоголь та тютюн з 2014 року.
- Нардепи від Батьківщини також вирішили зробити українців подібними до французів – зареєстрували законопроект про скорочення робочого тижня з 40 годин до 38 за тиждень.
- Також Арсеній Яценюк та Павло Петренко (обидва – Батьківщина) запропонували парламенту скоротити операції з мінімізації податкових пільг компаній.
- Тетяна Слюз запропонувала чітко розподілити держсубвенції місцевим бюджетам на ремонт та будівництво доріг (70% ремонт та утримання, 30% - будівництво). Крім того, вона висунула ідею заборонити розрахунки з бюджетом у негрошовій формі (наприклад, векселями). Найбільшу креативність депутат висунула в проекті включення до золотовалютного резерву пам'ятники Леніну, для погашення зовнішнього та внутрішнього боргу країни. За її підрахунками, середня вартість бронзових «Іллічів» складає біля \$56 тис.
- Олександр Турчинов пропонує заборонити приватизацію будівель, що належали релігійним організаціям, та повернути їх колишнім власникам.
- О. Лукашук виступив з проектом щодо послаблення бар'єрів для надання державної підтримки малому та середньому бізнесу. Подібну мету має реалізувати і проект групи нардепів «Батьківщини» із поправками до Закону «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» (№ 3614-1).
- Одним із найбільш ґрунтовних законопроектів у економічній галузі стала ідея С. Пашинського «Про енергетичний аудит», який має на меті удосконалення законодавства щодо енергозбереження.
- В. Яворівський та М. Катеринчук запропонували накласти мораторій на підвищення цін на громадський транспорт у столиці. Крім того, Катеринчук спробував організувати вибори у Києві у лютому 2014 році.
- Семеро членів «Батьківщини» запропонували зафіксувати мінімальну пенсію за втратою працездатності не нижче прожиткового мінімуму.
- А. Яценюк висунув ідею організувати спецкомісію ВРУ для вдосконалення виборчого законодавства з метою відповідності європейським стандартам.
- С. Сас зробив чергову спробу вирішити «питання Тимошенко» у ВР із законопроектом, який мав би подолати наслідки вибіркового правосуддя та відновити порушені права громадян.
- На протигагу законопроекту регіоналів В. Новинського та В. Колесніченка про місто Севастополь, А. Яценюк запропонував власну версію із більшою «децентралізацією» повноважень.
- В. Шкварилюк висунув ідею про посилення місцевих бюджетів, за якою залишки коштів залишаються на їх рахунках в кінці періоду, а не повертаються до держбюджету.

- С. Фасрмак запропонувати карати ув'язненням до п'яти років за заперечення Голокосту чи виправдання геноциду.
- Запровадження контрольних функцій парламенту у питаннях боргової політики, а також надання державних гарантій і збільшення суми державного боргу за згоди парламенту (законопроект № 2040). Обсяг державних гарантій, встановлених законом про державний бюджет на 2013 рік становить 50 млрд.грн.
- Надання органам державної казначейської служби права проводити виїзні документальні перевірки у сфері державних закупівель (№ 2289).
- Встановлення вичерпного переліку документів, що подаються до казначейства для проплат за договорами державних закупівель, уточнення порядку проведення виплат для капітальних видатків (№ 2571a).
- Наділення місцевих рад та Верховної Ради України погоджувати перерозподіл бюджетних призначень в межах видатків головного розпорядника бюджетних коштів (№2781).
- Зарахування плати від надання адміністративних послуг до загального фонду державного бюджету (№ 2472). Ціна питання - 2,8 млрд.грн.
- Проведення бюджетних розрахунків виключно у грошовій формі при обмеженні розрахунків у податкових векселях (№ 3528).
- Для вирішення проблеми дефіциту Пенсійного фонду України (майже 22 млрд.грн. у 2013 році) представники ВО «Батьківщина» пропонували покривати його за рахунок збору з операцій з офшорними юрисдикціями (№ 3126), а також надати Пенсійному фонду право залучати безвідсоткові позики у фінансових установах (№ 3024). Ці дії можна розглядати в контексті передвиборчих обіцянок щодо справедливого перерахунку пенсій, оскільки він також вимагатиме надійного ресурсу їх фінансування.
- Законопроект представників «Батьківщини» № 3046 пропонує встановити окремий порядок для створення можливості розміщення бюджетними науковими установами надходжень, отриманих від їх основної діяльності та грантів, а також контролю за їх використанням.
- Пропозиція «Батьківщини» про тимчасове розміщення вільних коштів науковими установами та організаціями на рахунках державних банків (законопроект №2257a) була рекомендована профільним комітетом до відхилення.
- В контексті розвитку освіти варто згадати і законопроект «Батьківщини» № 2157a про включення до Державного фонду регіонального розвитку видатків на будівництво, реконструкцію, капітального ремонту загальноосвітніх шкіл, дошкільних навчальних закладів, закладів позашкільної освіти, спортивних майданчиків.
- Від «Батьківщини» пропонувалося включити цілу низку доходів місцевих бюджетів до другого кошика (№ 2242a), тобто зменшити ризик вилучення ресурсів до державного бюджету.

ВО Батьківщина						
№	Обіцянка	Реалізм	Щирість	Послідовність	Статус	Примітка
Гроші						
1.	В економіці ми створимо нові робочі місця і підтримаємо підприємців.	+	+	+	НВ	Ряд законопроектів фракції стосується змін Податкового кодексу.
2.	В Україні залишаться тільки сім податків.	+	+	+	ЧВ	Законопроект №2116 стосується дерегуляції для малого і середнього бізнесу, а також № 3614-1.
3.	Позбавимо бізнес тиску з боку правоохоронних та адміністративних органів.	+	+	+	НВ	Законопроект №2116 стосується дерегуляції для малого і середнього бізнесу.
4.	Ліквідуємо податкову міліцію.	+	+	+	НВ	Законопроект №2083 А. Гриценка присвячений цьому питанню.
5.	Зупинимо потік контрабанди та неякісних товарів.	+	+	+	НВ	Законопроекти №2716, 2717 (БЮТ+ПР) присвячені посиленню відповідальності за контрабанду. Документи надано для ознайомлення.
6.	Оголосимо війну монополіям у всіх галузях. Створимо умови для чесної конкуренції. Захистимо споживачів від монопольно високих цін на товари та послуги.	+	+	+	НВ	Законопроект №2377 (М. Катеринчук) про ліквідацію монополій у сфері оцінки майна. Документ надано для ознайомлення.
7.	Ліквідуємо тиск режиму мільярдерів на мале та середнє підприємництво.	+	+	+	ЧВ	Теза про тиск мільярдерів не конкретна. Законопроект № 2116 стосується дерегуляції для малого і середнього бізнесу. Також № 3614-1 про підтримку малого та середнього підприємництва.
8.	Вся власність у країні буде прозорою.	+	-	-	НВ	Не вказані конкретні механізми гарантування прозорості.
9.	Створимо умови, за яких буде вигідніше платити податки, ніж хабарі чиновникам.	+	+	+	ЧВ	Ряд податкових законопроектів, а також схвалення європейських антикорупційних норм. Законопроект № 2040 щодо запровадження контрольних функцій парламенту у питаннях боргової політики, а також надання державних гарантій і збільшення суми державного боргу за згоди парламенту. Законопроект № 2289 щодо надання органам державної казначейської служби права проводити виїзні документальні перевірки у сфері державних закупівель. Законопроект № (№ 2571а щодо встановлення вичерпного переліку документів, що подаються до казначейства для проплат за договорами державних закупівель, уточнення порядку проведення виплат для капітальних видатків. Законопроект № 2781 щодо наділення місцевих рад та Верховної Ради України погоджувати перерозподіл бюджетних призначень в межах видатків головного розпорядника бюджетних коштів. Законопроект № 2472 щодо зарахування плати від надання адміністративних послуг до загального фонду державного бюджету. Законопроект № 3528 щодо проведення бюджетних розрахунків виключно у грошовій формі при обмеженні розрахунків у податкових векселях.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

10.	Перекриємо канали виведення коштів через офшори.	+	-	-	НВ	Законопроект №1173 (А. Павловський) стосується оподаткування ряду офшорних операцій.
11.	Проведемо розслідування майнових і фінансових об'єктів сьогодення влади.	+	+	+	НВ	Законопроект про реприватизацію Укртелекому (№1213, Власенко С.)
12.	Майно, незаконно приватизоване командою Януковича, повернемо державі.	+	+	+	НВ	Законопроект про реприватизацію Укртелекому (№1213, Власенко С.)
13.	Кредити для селян зробимо доступними, закупівельні ціни на зерно, молоко і м'ясо – справедливими.	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
14.	Енергозбереження, позбавлення залежності від дорогого російського газу стане національним пріоритетом.	+	+	+	НВ	Ряд законопроектів присвячені енергозбереженню, проте тема угод з Газпром переважно залишається предметом для дискусій.
15.	Мораторій на продаж сільськогосподарських земель буде продовжено. Не дозволимо забрати у селян землю за безцінь.	+	+	+	В	Мораторій було продовжено ще попереднім скликанням ВР.
16.	Видамо акти на право власності на Вашу землю.	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
Людина						
1.	Наш план дій в економіці вже протягом року дозволить підвищити прожитковий мінімум і мінімальну зарплату до 2400 гривень, зарплату вчителів, лікарів, науковців та інших бюджетників – удвічі.	+	-	+	НВ	Відсутність доступу політичної сили до важелів виконавчої унеможлиблює подібні перетворення.
2.	За п'ять років мінімальну зарплату збільшимо до двох прожиткових мінімумів. Із неї не стягуватиметься податок на дохід.	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
3.	Зробимо перерахунок пенсій. Вони зростуть не на 100 гривень, як перед виборами, а на 334 гривні, як того вимагає закон.	+	-	+	НВ	Законопроект № 3126 щодо покриття дефіциту Пенсійного фонду за рахунок збору з операцій з офшорними юрисдикціями. Законопроект № 3024 щодо надання Пенсійному фонду право залучати безвідсоткові позики у фінансових установах.
4.	Несправедлива пенсійна «реформа» Януковича-Азарова-Тігіпка буде скасована.	+	+	+	НВ	Законопроект Батьківщини №1073, який фактично скасовував би реформу, не отримав підтримки парламенту.
5.	Порядок нарахування пенсій буде єдиним для всіх. Розмір пенсії залежатиме від трудового стажу, зарплати і умов праці. «Спецпенсій» не буде	+	-	+	НВ	Законопроект №1096 (СушкевичВ.) пропонує частково врегулювати питання підвищених пенсій. Законопроект №2221 (Яценюк-Кличко-Тягнибок) покликаний позбавити привілеїв топ-посадовців – вручено подання комітету про відхилення.

6.	Приведемо військові пенсії у відповідність до рівня грошового забезпечення тих, хто служить зараз.	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
7.	Позбавимо Уряд права самочинно зменшувати розмір пільг і соціальних виплат. Відновимо дію соціальних законів.	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
8.	Молодь отримає робочі місця. Ухвалимо закон, який гарантує перше робоче місце випускникам вузів, котрі навчалися за держзамовленням.	+	+	+	НВ	Схожі ініціативи інших політичних сил перебувають на розгляді комітетів.
9.	На потреби ЖКГ і домогосподарств спрямуємо газ внутрішнього видобутку.	+	+	+	НВ	Законопроект №1215 (Власенко С.) про заборону експорту газу внутрішнього видобутку – відкликано.
10.	Поки істотно не підвищиться рівень життя, заборонимо стягувати пеню за заборгованість із комунальних платежів, а тим більше позбавляти людей житла.	+	+	+	НВ	Законопроект Батьківщини №2426 про повернення до Державного бюджету України безпідставно списаної заборгованості підприємств паливно-енергетичного комплексу.
11.	Права пацієнта на гарантоване безкоштовне медичне обслуговування будуть захищені Законом.	+	-	-	НВ	Формально подібні права захищені Конституцією.
12.	Розширимо мережу загальнодоступних медичних закладів, передамо до неї лікарні для депутатів і чиновників, зокрема «Феофанію».	+	+	+	НВ	Законопроект №2221 (Яценюк-Кличко-Тягнибок) покликаний позбавити привілеїв топ-посадовців – парламент провалив голосування по проекту.
13.	Для людей із особливими потребами реалізуємо програму «Безбар'єрна Україна».	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
14.	Сільські школи, лікарні, дитячі садки закритись не будуть.	+	-	-	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
15.	Кожна сільська школа отримає швидкісний доступ до Інтернету.	+	+	+	ЧВ	Подібний проект реалізується виконавчою владою.
16.	Освіта стане доступною і сучасною. Розширимо мережу дошкільних установ. У середній школі реалізуємо програму «Знай англійську – як українську».	+	-	-	НВ	Ідея про важливість англійської мови не отримала вираження у законопроектах Батьківщини. Законопроект № 3046 пропонує встановити окремий порядок для створення можливості розміщення бюджетними науковими установами надходжень, отриманих від їх основної діяльності та грантів, а також контролю за їх використанням. Законопроект № 2157а про включення до Державного фонду регіонального розвитку видатків на будівництво, реконструкцію, капітального ремонту загальноосвітніх шкіл, дошкільних навчальних закладів, закладів позашкільної освіти, спортивних майданчиків.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

17.	Збережемо систему зовнішнього незалежного оцінювання як гарантію рівних можливостей і захисту від корупції при вступі до вузів	+	+	+	В	Система ЗНО наразі функціонує.
18.	Запровадимо державні гранти на отримання вищої освіти, стимулюватимемо дистанційне навчання молоді в провідних зарубіжних університетах.	+	-	-	НВ	Законопроекти подібної тематики відсутні.
19.	Чисте повітря, чиста вода, чисті міста і села – наша мета.	+	+	+	НВ	Екологічний законопроект №2503 не знайшов підтримки парламенту.
20.	Пріоритетним завданням стане формування сучасної української політичної нації із неповторною національною ідентичністю, власною історією та спільним європейським майбутнім.	-	+	+	ЧВ	Попри абстрактність обіцянки, політична сила регулярно повертає до політичного дискурсу питання ідентичності та культури.
21.	Наповнимо реальним змістом статус української мови як єдиної державної. Сприятимемо її повноцінному застосуванню в усіх сферах суспільного життя, зокрема на телебаченні, радіо, у книговидавництві, кінематографі та шоу-бізнесі.	+	+	+	НВ	Законопроект № 1233 подібної тематики депутати від ВО подали разом із свободівцями. Документ вручено на заміну. Крім того, «Батьківщина» подала законопроект про закріплення української як мови реклами.
22.	Створимо умови для вільного розвитку усіх мов, гарантуємо права національних меншин згідно з європейськими стандартами.	+	+	+	НВ	Законопроект № 1233 подібної тематики депутати від ВО подали разом із свободівцями. Документ вручено на заміну.
Держава						
1.	Ухваленням закону про імпичмент Президента ми розпочнемо усунення Януковича	+	+	+	НВ	Законопроект №2220 (Яценюк-Кличко-Тягнибок) про порядок імпичменту Президента – вручено подання комітету щодо відхилення.
2.	Ухвалимо закон, який дасть вам змогу відкликати депутатів.	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
3.	У парламенті голосуватимемо лише персонально.	+	+	+	ЧВ	Журналісти виявили окремі випадки «кнопкодавства», яких, тим не менш, значно менше, ніж у партії влади.
4.	Встановимо кримінальну відповідальність для тих, хто голосує за іншого депутата.	+	+	+	НВ	Подібний проект «Свободи» було відкликано. Законопроект №2001(Яворівський В.) пропонував встановити голосування підняттям руки у випадку змін до Конституції – документ було повернуто суб'єкту ініціативи.
5.	Скасуємо недоторканність для всіх – Президента, народних депутатів і суддів. Видатки на утримання влади скоротимо удвічі.	+	+	+	НВ	Законопроект №2221 (Яценюк-Кличко-Тягнибок) покликаний позбавити привілеїв топ-посадовців – ВР не підтримала документ.
6.	Пільги можновладцям – скасуємо. Позбавимо посадовців державних резиденцій і дач. Повернемо Межигір'я державі.	+	+	+	НВ	Законопроект №2221 (Яценюк-Кличко-Тягнибок) покликаний позбавити привілеїв топ-посадовців – ВР не підтримала документ.

7.	Створимо Національне антикорупційне бюро, яке зламає хребет корупції у владі, насамперед у правоохоронних органах.	+	+	+	НВ	Відповідний законопроект №2218(Яценюк-Кличко-Тягнибок) не було прийнято.
8.	Проведемо антикорупційну люстрацію усіх чиновників, починаючи з суддів, прокурорів і слідчих.	+	+	+	НВ	Проект створення Національного антикорупційного бюро не було прийнято.
9.	Унаслідок люстрації відбудеться очищення суддівської системи та державної служби.	+	+	+	НВ	Проект створення Національного антикорупційного бюро не було прийнято.
10.	Конституційний Суд буде ліквідовано конституційними змінами.	+	-	-	НВ	Законопроект №2724 (Князевич Р.) покликаний вдосконалити механізм виконання рішень КСУ.
11.	Відновимо парламентський і громадський контроль над силовими структурами.	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні. Особливо гостро проблема постала під час Євромайдану, коли парламентська меншість не спромоглася контролювати силовиків.
12.	Чітко визначимо їх функції, скоротимо чисельність. Ці структури захищатимуть не владу від народу, а права і свободи українських громадян.	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
13.	Служба в лавах українського війська буде престижною. Надамо громадянському суспільству, журналістам і опозиції ефективні важелі контролю за діями влади.	+	-	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.
14.	Ми зупинимо репресії, звільнимо Юлію Тимошенко, Юрія Луценка, усіх політичних в'язнів.	+	+	+	ЧВ	Активність щодо цих питань у політичному дискурсі отримала певний результат – звільнення Юрія Луценка. Під час Євромайдану із владою була прийнята домовленість щодо амністії затриманих активістів. Тим не менш, реалізація закону залишається під питанням.
15.	На відміну від чинного режиму, ми не дозволимо обмежувати свободу слова, права громадян на зібрання і мирний протест.	+	+	+	В	Політична активність меншовиків на Євромайдані є прямим доказом боротьби за політичні права громадян.
Світ						
1.	Ліквідуємо кризу у відносинах із Євросоюзом.	+	+	+	ЧВ	Опозиції не вдалося відвернути рішення Кабміну щодо паузи в євроінтеграції. Тим не менш, політики ведуть активний діалог з Брюсселем.
2.	Забезпечимо підписання та ратифікацію Угоди про асоціацію та зону вільної торгівлі з ЄС.	+	+	+	НВ	Влада провалила саміт у Вільнюсі, опозиція не спромоглася стати на заваді
3.	Досягнемо безвізового режиму з країнами Євросоюзу, партнерства з Російською Федерацією.	+	+	+	НВ	Конкретні ініціативи відсутні.

ПРИЦІЛ НА 2015: ПАРТІЯ «УДАР ВІТАЛІЯ КЛИЧКА»

Лідер партії Віталій Кличко, схоже, цілком зосередився на власних президентських амбіціях. Питання Києва переважно залишається поза дужками, а голова фракції активно виборює право стати «головним» у опозиційній трійці. Утім, це не впливає на специфіку парламентської роботи фракції.

Незначна чисельність УДАРу у ВР порівняно з парламентськими титанами, а також брак досвіду законотворчої роботи у багатьох нардепів з команди Віталія Кличка послаблює ефективність розробки проектів законів. Як правило, більшу частину документів ударівці розробляють із членами інших фракцій – як правило, колег по комітетам.

Тим не менш, ударівці ретельно працюють у галузі правоохоронного законодавства, а також фінансово-економічної системи. Депутати запропонували ряд законопроектів для полегшення роботи малого та середнього бізнесу, ініціативи щодо посилення боротьби з корупцією, а також впровадження принципу справедливості у призначенні пенсій.

Пропонуємо добірку пропозицій та ідей членів УДАРу.

- УДАР разом із Свободою піддав нищівній критиці ідею уряду щодо можливої приватизації НАК Нафтогаз України
- Нардеп Ярослав Дубневич запропонував скасувати податок на нерухомість для релігійних організацій.
- Фракція також підготувала законопроект, який мав би скасувати спеціальні номерні знаки для депутатів Верховної Ради.
- Разом із комуністами та регіоналами депутати УДАРу запропонували примусити Укрзалізницю узгоджувати графік руху поїздів із облдержадміністраціями.
- Ударівець став співавтором законотворчої ініціативи екс-бютівця Сергія Міщенко стосовно розширення кола осіб, яких може помилувати Президент. Автори документу прямо вказали на мотивацію – звільнення Юлії Тимошенко.
- Коментуючи ініціативу колег, ударівець Валерій Карпунцов заявив, що українець із судимістю не повинен мати права балотуватися на посаду Президента.
- Віталій Кличко вніс законопроект стосовно об'єднання посад голови КМДА та мера Києва задля відновлення політичного впливу міського голови столиці.
- Однією з найбільш цікавих ідей стала пропозиція ударівця Едуарда Гурвіца увести обов'язковий синхронний переклад виступів депутатів з російської на українську.
- Попри підтримку більшості євроінтеграційних законів, на схваленні яких наполягав голова держави, УДАР разом із Батьківщиною та Компартією відмовився голосувати за проект стосовно виконання судових рішень. Крім того, Кличко засудив Януковича за декларативність.
- Група авторів (представники ГО) на чолі з Оксаною Продан запропонувала встановити механізм зарахування коштів, які суб'єкти господарювання змушені витратити на придбання модемів або реєстраторів розрахункових операцій, в якості сплати податкових зобов'язань.

- В. Пацкан пропонує усунути складнощі для ГО у оподаткуванні: на практиці після нового закону про ГО, у спілок громадських об'єднань з'явилися проблеми з включенням їх до Реєстру неприбуткових установ та організацій, що не дозволяє їм отримувати благодійні пожертви.
- Ударівці спробували призначити позачергові вибори мера Одеси на 16 лютого 2014.
- С. Каплін запропонував ВР створити слідчу комісію для «розслідування фактів зради КМУ національних інтересів народу України у зв'язку з призупиненням євроінтеграційних процесів».
- В. Чумак запропонував поглибити закон про протидію корупції, заборонивши особам, уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, прирівняних до них осіб та членів їх сімей відкривати банківські рахунки за кордоном та вчиняти інші дії, що сприяють вчиненню корупційних правопорушень.
- Для спрощення дозвільної системи та полегшення умов для бізнесу авторський колектив у складі 6 нардепів (В. Кличко, В. Ковальчук, О. Продан, В. Наливайченко, В. Чумак, Р. Павленко, П. Розенко) подав законопроект «Про ліквідацію надмірного регулювання» (№ 3256). Проект має зупинити дію 87 положень законодавчих актів України щодо дозвільних документів.
- Р. Сольвар вирішив опікуватися доступом громадян до питної води, змінивши спрямування бюджетних коштів.
- Законопроект № 3215-1 (автори Н. Агафонова, О. Продан, В. Наливайченко, Т. Кутовий, О. Белькова, А. Путілов, В. Чугунніков) має запобігти зловживанням посадовців.
- Ударівці Ковальчук В., Агафонова Н., Різаненко П. зареєстрували законопроект № 3396-1 про вдосконалення законодавства з питань проведення виборів. Він виступив альтернативою до проекту Закону № 3396 від регіоналів Єфремова О. та Олійника В.) Зокрема УДАР запропонував обов'язково враховувати у поданні Президента України про призначення на посаду членів ЦВК пропозиції усіх парламентських фракцій та зборів більшості позафракційних народних депутатів України.
- Група нардепів УДАРу (Розенко П., Ковальчук В., Павленко Р., Чернега Р., Геращенко І.) ініціювали законопроект (№ 3511) націлений на забезпечення єдиних принципів нарахування пенсій в Україні та дотримання принципу соціальної справедливості. Внаслідок внесення пропонуваного авторами змін, пенсіонери – Президент України, народні депутати всіх скликань, колишні члени уряду, судді отримуватимуть пенсію на загальних підставах.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

УДАР						
№	Обіцянки	Реалізм	Щирість	Послідовність	Статус	Примітки
Гроші						
1.	Змусити бюджет працювати в інтересах усіх громадян	-	-	-	НВ	Абстрактна та нереалістична обіцянка
2.	Створити систему обов'язкової публічної бюджетної звітності, за якої кожен громадянин зможе в режимі реального часу стежити за доходами і витратами бюджетів всіх рівнів.	+	+	+	НВ	Законопроект №1229 про скасування можливості перевищення бюджетних призначень. (В. Пинзеник)
3.	Забезпечити прозорість системи державних закупівель.	+	+	+	ЧВ	Проект №2207 про підсилення прозорості системи державних закупівель.
4.	Протидіяти концентрації прав власності на підприємства однієї галузі.	+	-	+	НВ	Законопроекти подібної тематики відсутні.
5.	Забезпечити рівні стартові можливості для всіх	-	+	+	НВ	Заскладна і абстрактна обіцянка.
6.	Продавати і здавати в оренду землі державної і комунальної власності винятково на аукціонах.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
7.	Надати право власності на землі сільськогосподарського призначення виключно фізичним особам – громадянам України.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
8.	Стимулювати підприємства, які використовують альтернативні джерела енергії, енергозберігаючі та чисті технології виробництва, а також інвестують у видобуток енергоносіїв в Україні.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
9.	Забезпечити коштами місцеві громади. Залишити 100% податку на доходи фізичних осіб, податку на землю та податку на нерухомість у громадах.	+	+	+	НВ	Законопроект №1090-1 стосовно бюджету Києва (залишити 100% податку на доходи фізосіб) – вручено подання комітету про відхилення. Проект №2334 (Сольвар Р.) – зарахування до місцевих бюджетів мита за нотаріальне оформлення нерухомості. Законопроект № 2994 щодо запровадження субвенції місцевим бюджетам на проведення містобудівного моніторингу, створення і ведення містобудівного кадастру відповідних територій, розроблення (оновлення) містобудівної документації.
10.	Гарантувати, що перерозподіл надходжень від решти податків забезпечить фінансування потреб громади.	+	+	+	ЧВ	Законопроект №1229 (В. Пинзеник) про скасування можливості перевищення бюджетних призначень. Проект №2706 про розподіл бюджетних субвенцій. Проект №2029а – про виплату податків за місцем фактичного розташування бізнесу.
11.	Скоротити час для реєстрації нового бізнесу до 30 хвилин.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.

12.	Скоротити кількість загально-державних податків і зборів, залишивши: податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, податок на додану вартість, єдиний соціальний внесок, акцизний збір, податки на нерухомість і землю.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
13.	Удосконалити спрощену систему оподаткування для малого та мікробізнесу.	+	+	+	ЧВ	Законопроекти авторства Оксани Продан мають на меті полегшення умов для бізнесу.
14.	Наблизити загальну систему оподаткування за принципами адміністрування до спрощеної.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
15.	Встановити нульову ставку податку на прибуток: для новостворених підприємств – на 3 роки, для створених на депресивних територіях і на селі – на 5 років.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
16.	Стимулювати інвестиції у комунальну, транспортну, інформаційну, медичну інфраструктуру у громадах.	+	-	-	НВ	Законопроект №1227 (Пинзеник В.) про скасування пільгового оподаткування для інвестиційних проектів.
Людина						
1.	Виплачувати соціальну допомогу на виховання дітей у малозабезпечених сім'ях до досягнення ними 15 років.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
2.	Забезпечити реальну рівність доходів, можливостей працевлаштування і кар'єри для жінок і чоловіків.	+	+	+	ЧВ	Парламентські слухання на тему забезпечення рівності прав жінок і чоловіків.
3.	Інвестувати у молодь. Запровадити державне квотування робочих місць для молоді на підприємствах та установах.	+	+	+	ЧВ	Аналогічний проект Партії регіонів.
4.	Стимулювати підприємства, які беруть на роботу і стажування молодь.	+	+	+	ЧВ	Аналогічний проект Партії регіонів.
5.	Гарантувати доступність житла для молодих сімей.	+	+	+	ЧВ	Аналогічний проект Партії регіонів.
6.	Завершити створення професійної армії.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
7.	Збільшити бюджетні видатки на Збройні Сили України щонайменше до 2% ВВП, зосередившись на технічній модернізації армії.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
8.	Стимулювати створення робочих місць в регіонах.	+	-	-	НВ	Законопроект про визнання не чинним закону про стимулювання інвестицій задля створення нових робочих місць.
9.	Відмовитись від політики дешевої робочої сили	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

10.	Встановити мінімальні зарплати та пенсії на рівні, який гарантує повноцінне життя, а не виживання.	+	+	+	НВ	Проект №1236 про дотримання соціальної справедливості у пенсіях.
11.	Забезпечити рівень доходів громадян, який дозволить кожному працюючому, не економлячи на харчах та одязі, на місячну зарплату купити холодильник або пральну машину; пересічній сім'ї протягом 5 років придбати автомобіль, протягом 10 років – житло.	-	+	+	НВ	Обіцянка із чітко окреслених результатом, проте без зазначення шляхів реалізації.
12.	Запровадити адресність як основний принцип призначення соціальної допомоги, унеможливити її одержання заможними особами.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
13.	Застосувати єдиний для всіх принцип нарахування пенсій. Поетапно перейти до накопичувальної пенсійної системи.	+	+	+	НВ	Проект №1236 про дотримання соціальної справедливості у пенсіях. Законопроект № 3511, який має встановити єдиний принцип нарахування пенсій.
14.	Стимулювати підприємства, які інвестують у підтримку освітніх, медичних, громадських і культурних проектів.	+	-	-	НВ	Законопроект №1227 (Пинзеник В.) про скасування пільгового оподаткування для інвестиційних проектів.
15.	Поетапно запровадити доступну і прозору систему обов'язкового медичного страхування, гарантованого державою.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
16.	Щорічно збільшувати бюджетну підтримку інфраструктури здорового способу життя, фізичної культури і спорту.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
17.	Гарантувати обов'язковість і безоплатність повної середньої освіти, безоплатність професійно-технічної освіти.	+	+	+	НВ	Проект №1187-1 Закону про вищу освіту
18.	Надати вищим навчальним закладам широкі автономні права, зокрема залучати бізнес до прозорого фінансування їхньої діяльності та комерціалізувати власні наукові розробки.	+	+	+	НВ	Проект №1187-1 Закону про вищу освіту.
19.	Започаткувати прозору програму державних грантів для навчання обдарованої молоді у найкращих вищих навчальних закладах України і світу.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
20.	Підтримати український культурний продукт. Стимулювати інвестиції у сферу культури: національне книговидавництво, кінематограф і кінопрокат, написання музичних і літературних творів.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.

Держава						
1.	Запровадити прозорі і єдині для всіх правила	-	+	+	НВ	Занадто абстрактна обіцянка.
2.	Скоротити кількість державних органів, які мають дозвільні, контрольні та каральні повноваження. Мінімізувати взаємодію громадянина з чиновником.	+	+	+	ЧВ	Законопроект № 3215-1 повинен посилити відповідальність чиновників контрольних органів.
3.	Реалізувати принцип єдиного вікна та прозорого офісу в усіх сферах взаємодії громадянина і держави.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
4.	Зобов'язати саме чиновника, а не громадянина, збирати усі необхідні довідки.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
5.	Протягом року забезпечити перехід на електронний документообіг.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
6.	Повернути киянам право на самоврядування	+	+	+	ЧВ	Законопроект УДАРу №1032 – вручено подання комітету про розгляд. Наразі УДАР відстоює ідею проведення місцевих виборів у Києві у поточному році – протест проти рішення КСУ щодо виборів у 2015 році.
7.	Надати обраному киянами міському голові повноваження голови Київської міської державної адміністрації.	+	+	+	НВ	Законопроект УДАРу №1032 – вручено подання комітету про розгляд.
8.	Забезпечити виділення достатніх коштів з місцевих бюджетів для діяльності органів самоорганізації населення.	+	-	+	НВ	Проектів з такою ініціативою немає.
9.	Провести антикорупційну люстрацію – після незалежної перевірки всіх чиновників, правоохоронців, суддів та прокурорів, звільнити з посад всіх корупціонерів.	+	+	+	НВ	Відповідний законопроект Кличка-Яценюка-Тягнибока №2218 не було прийнято.
10.	Створити для виявлення і притягнення до відповідальності корупціонерів незалежне Антикорупційне агентство.	+	+	+	НВ	Відповідний законопроект Кличка-Яценюка-Тягнибока №2218 не було прийнято.
11.	Запровадити механізм відкликання депутатів всіх рівнів.	+	-	+	НВ	Від політичної сили подібних ініціатив не надходило.
12.	Народна законодавча ініціатива. Законопроект, підтриманий 150000 громадян України, має розглядатися парламентом першочергово.	+	-	+	НВ	Від політичної сили подібних ініціатив не надходило. Аналогічний проект подав регіонал В. Колесніченко.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

13.	Народне вето. Забезпечити громадянам право скасовувати на референдумі рішення органів державної влади і місцевого самоврядування – за винятком питань, референдум щодо яких заборонений Конституцією України.	+	+	+	ЧВ	Проект закону про всеукраїнський референдум.
14.	Народний вотум недовіри. Надати можливість громадам ухвалювати на місцевому референдумі рішення про недовіру голові місцевої державної адміністрації, керівнику міліції і податкової, прокурору, судді – що матиме наслідком дострокове припинення їх повноважень.	+	-	+	НВ	Від політичної сили подібних ініціатив не надходило.
15.	Зробити систему судів простою і зрозумілою.	+	+	+	НВ	Проект №2019 щодо забезпечення європейських стандартів публічності у судовій системі.
16.	Призначати усіх суддів Вищою радою юстиції. Формувати її склад виключно на З'їзді суддів України.	+	+	-	НВ	Проект №2161 передбачав обрання частини суддів територіальними громадами – відкликаний.
17.	Запровадити суд з 12 присяжних для розгляду тяжких злочинів.	+	-	+	НВ	Від політичної сили подібних ініціатив не надходило.
18.	Запровадити на виборах до парламенту та до місцевих рад (крім сільських і селищних) суто пропорційну виборчу систему з відкритими списками. Для парламентських виборів передбачити існування регіональних багатомандатних округів. Депутатів сільських і селищних рад обирати за мажоритарною системою.	+	-	+	НВ	Від політичної сили подібних ініціатив не надходило.
19.	Запровадити проведення виборів міських голів у два тури.	+	+	+	НВ	Законопроект №1090-1 – надано для ознайомлення.
20.	Надати право голосування на місцевих виборах громадянам, яким на день голосування виповнилося 16 років.	+	-	+	НВ	Від політичної сили подібних ініціатив не надходило.
21.	Підтримати критичні сфери безпеки країни.	+	-	+	НВ	Від політичної сили подібних ініціатив не надходило.

М'ЯКИЙ РАДИКАЛІЗМ: ВО СВОБОДА

Згідно з моніторингом Фондації «Відкрите суспільство», за час роботи чинного скликання Верховної Ради, жоден проект Закону, висунутий виключно представниками ВО «Свобода», не був ухвалений. Голосування проходять лише ті проекти, які члени ВО розробляють спільно із колегами з інших політичних сил.

Таким чином, можна припускати, що попри законотворчі зусилля свободівцям буде складно самостійно реалізувати ряд обіцянок власної передвиборчої програми – потрібно шукати компромісу із іншими нардепами, які навряд чи схвалять достатньо категоричні позиції націоналістів.

Більше того, це примушує свободівців до певного пом'якшення риторики: з одного боку, для пошуку згоди та підтримки колег, з іншого – для електорального просування на Схід та Південь. Активна участь ВО «Свобода» у подіях Євромайдану також пішла на користь політичній силі, зокрема, щодо досвіду співпраці з колегами по опозиції. Суперечливою є ситуація зі знесенням пам'ятника Леніну у Києві, за що політична сила взяла відповідальність. Залишаючи поза дискусією актуальність такого вчинку, варто запитати, чому «Свобода» не використала власний парламентський потенціал для провадження своєї позиції.

У підсумку «Свобода» залишається гарячою та радикальною, як правило, поза межами парламенту: напрочуд стійки парламентські правила гри не дають націоналістам грати свою роль.

Наведемо добірку найбільш прикметних ініціатив ВО Свобода.

- Депутат від ВО запропонував змінити схему роботи київського метрополітену – зробивши графік його роботи цілодобовим.
- Свободівці також запропонували заборонити рекламу алкогольних, слабоалкогольних напоїв, пива, тютюнових виробів та відповідних торгових марок.
- Комітет ВР з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності відхилив законопроект Олександра Сича, Руслана Марцинківа та Руслана Зеника (всі – Свобода) стосовно заборони абортів.
- У новій редакції закону про нацменшини в Україні свободівці запропонували надати громадянам можливість вказувати свою національність у паспорті та свідоцтвах про акти громадянського стану.
- Ірина Фаріон та Юрій Михальчишин подали проект закону, який прибрав би з законодавства та навчальної літератури термін «Велика Вітчизняна війна» як такий, що викривлює історичну правду.
- Свобода також різко виступила проти антидискримінаційного законопроекту (стосовно прав секс-меншин), необхідного для подальшої лібералізації візового режиму з Європою.
- Націоналісти запропонували увести нове свято – День матері та День вишиванки.
- Пропозиція Ірини Сех і Андрія Тягнибока (№ 3672) «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» посилює вимоги щодо охорони птахів та забороняє знищення середовища існування рідкісних видів тварин і рослин у біосферних заповідниках та національних природних парках.

- Олег Тягнибок і Андрій Мохник подали законопроект (№ 3530) для заборони комуністичної ідеології як людиноненависницької. Він включає визнання Комуністичної партії України злочинною організацією, яка чинила злочини проти миру і безпеки людства, воєнні злочини та злочини геноциду, до яких не застосовується давність. Крім того, проект пропонує заборонити комуністичну пропаганду та використання комуністичної символіки.
- Свободівці ініціювали законопроект (№ 3682) з пропозицією мораторію на ріст розміру заробітної плати та інших матеріальних винагород народним депутатам України протягом чинності їхніх повноважень.
- Депутати фракції Кириленко П., Михальчишин Ю. і Черняков В. запропонували додати до тексту Митного і Податкового кодексу поняття «український трудовий мігрант», а також встановити пільги в сплаті єдиного збору з інвестицій українських трудових мігрантів (№ 3612).
- Група свободівців у своєму проекті № 3589 запропонували забезпечити право громадян України на придбання побутових гаджетів з пристроями введення та інтерфейсами відображення інформації державною мовою.
- Чергова пропозиція гуманітарного спрямування (№ 3683) включає розміщення державної символіки в усіх дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах, а також проведення педагогічними працівниками роз'яснення ідейної суті та правил використання державних символів; забезпечення вивчення учнями загальноосвітніх навчальних закладів тексту та музики Державного Гімну України; застосування в обов'язковому порядку державної символіки при проведенні урочистих заходів, державних і національних свят у дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах; забезпечення виконання учнями, вихованцями, педагогічними працівниками та іншими учасниками навчально-виховного процесу Державного Гімну України під час підняття Державного Прапора України щопонеділка на початку першого уроку.
- О. Мирний та І. Мірошниченко, автори проекту про внесення змін до Закону України «Про здійснення державних закупівель» (№ 3381) пропонують норму для запобігання закупівлі товарів, робіт, послуг за кошти Державного бюджету за завищеними цінами.
- На відміну від регіоналів, які пропонували звільнити від орендної плати за землю, незалежно від форм власності і джерел фінансування, заклади культури, науки, освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, депутати від ВО «Свобода» подали законопроект (№ 3317-1), який включає стягнення орендної плати з аналогічних закладів приватної форми власності в розмірі від 3 до 5 відсотків нормативної грошової оцінки земельної ділянки.
- Ще один законопроект свободівців має на меті удосконалити законодавство у сфері захисту прав споживачів задля адаптації його до стандартів Європейського Союзу. У випадку введення запропонованих змін забороняють розповсюдження повідомлення про наявність обмеженої кількості товарів або про продаж товарів протягом обмеженого терміну часу, яке спонукає споживачів до прийняття швидкого рішення і позбавляє їх достатнього періоду часу для прийняття свідомого рішення.
- І. Швайка та О. Кайда подали пропозицію щодо заборони позафракційним народним депутатам об'єднуватися у депутатські групи.
- І. Фаріон та Ю. Михальчишин пропонують закріпити право на державну службу за особами, що володіють українською мовою на рівні, необхідному для виконання ними їхніх посадо-

вих обов'язків. У випадку схвалення законопроекту, службовцям доведеться скласти іспит з української мови для підтвердження необхідного рівня володіння нею під час виконання ними службових обов'язків.

- Свободівці також висунули ідею про заборону балотуватися на посаду сільського, селищного чи міського голови більше ніж на два терміни підряд.
- ВО «Свобода», виконуючи свою програмну обіцянку скасувати оподаткування на україномовне книговидання вирішила піти альтернативним шляхом. Одним законопроектом (№ 2978) запроваджуються ставки мита на імпорتنу книжкову продукцію, а іншим (№ 2979) у Бюджетному кодексі надходження від цього мита спрямовуються на поповнення фондів бібліотек книжками українського виробництва українською мовою.
- Від «Свободи» були подані законопроекти про залишення 100% податку на доходи з фізичних осіб в розпорядженні міст Києва та Севастополя (2242а-1), а також щодо запровадження нової субвенції для соціально-економічного розвитку окремих територій (№ 2622). Цікавий законопроект № 3675 пропонує залишати у розпорядженні місцевих бюджетів за другим кошиком доходів половину зібраних на відповідних територіях громад податку на прибуток підприємств, ПДВ та акцизу на вироблені в Україні товари.
- Законопроект ВО «Свобода» №2223а переносить з першого до другого кошика доходів місцевих бюджетів надходження у вигляді 50 відсотків плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення (крім плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату з переліку).

ВО Свобода						
№	Обіцянки	Реалізм	Щирість	Послідовність	Статус	Примітки
Гроші						
1.	Розслідувати законність приватизаційних процесів, ініційованих Урядом Азарова.	+	+	+	НВ	Аналогічний законопроект Батьківщини.
2.	Повернути у власність держави стратегічні підприємства.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
3.	Протидіяти запровадженню ринку землі сільськогосподарського призначення.	+	+	+	НВ	Мораторій на продаж землі було продовжено ще попереднім скликанням.
4.	Заборонити приватизацію стратегічних підприємств і повернути у державну власність раніше приватизовані.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
5.	Гарантувати державний контроль над природними монополіями. Ліквідувати приватні монополії та олігополії.	+	+	+	НВ	Законопроект №1250 про ліквідацію приватних монополій.
6.	Повернути до комунальної власності підприємства-монополісти електро-, газо-, тепло- і водопостачання та водовідведення.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
7.	Перевірити законність приватизації усіх великих підприємств. Повертати у державну власність та власність трудових колективів підприємства, власники яких не виконують соціальних, інвестиційних та інших зобов'язань.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
8.	Забезпечити можливість найманим працівникам набути право власності на підприємства державної та комунальної власності, брати участь у їхньому управлінні та справедливому розподілі прибутків.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
9.	Провести повну інвентаризацію всієї землі та нерухомості України. Створити Єдиний державний реєстр прав на нерухомість та землю і забезпечити його відкритість та прозорість.	+	+	+	НВ	Подібний проект був запущений Кабміном за підтримки ЄБРР.
10.	Заборонити торгівлю землею сільськогосподарського призначення. Надавати її у довгострокове володіння українським громадянам із правом родинного успадкування. Дозволити продавати законно набуті наділи лише державі.	+	+	+	НВ	Мораторій на продаж землі було продовжено ще попереднім скликанням. Інші тези не знайшли відображення у законопроектах.
11.	Скасувати податок на додану вартість	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.

12.	Запровадити єдиний соціальний податок із доходів громадян з прогресивною шкалою оподаткування та базовою ставкою 20%.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
13.	Не оподатковувати доходи громадян у розмірі мінімальної заробітної плати.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
14.	Встановити прогресивні податки на розкіш.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
15.	Зобов'язати осіб, які вивели капітали в офшори, повернути їх в Україну та сплатити з них усі належні податки. Націоналізувати підприємства, заарештувати банківські рахунки та конфіскувати майно порушників.	+	+	+	НВ	Законопроект №1248 про повернення капіталів з офшорних зон.
16.	Забезпечити контроль держави над банківською сферою (державні банки мають становити щонайменше 30% банківського капіталу країни).	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
17.	Обмежити законом лихварські відсотки за банківськими кредитами для населення та підприємств України.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
18.	Забезпечити безвідсоткові цільові державні кредити на відкриття власної справи.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
19.	Запровадити соціально справедливу спрощену систему оподаткування.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
20.	Зменшити фіскальний тиск держави на всі верстви суспільства, які виробляють національний продукт, зокрема, на дрібне та середнє підприємництво.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
21.	Запровадити прогресивну шкалу оподаткування за принципом: «малий бізнес – малі податки, великий бізнес – великі податки».	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
22.	Забезпечити пільгові умови повернення на Батьківщину всіх українських заробітчан. Зароблені ними гроші і майно, за умови їх вкладення у підприємницьку діяльність в Україні, вважати інвестиціями, які не оподатковуються.	+	-	+	ЧВ	Законопроекти №3610, №3611 №3612
Людина						
1.	Скасувати антиукраїнський закон Ківалова-Колесніченка «Про засади державної мовної політики».	+	+	+	ЧВ	“Свобода» запропонувала ряд ініціатив на посилення позицій української мови.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

2.	Збереження національної ідентичності та відновлення історичної справедливості замість розгулу українофобії та реваншу радянської імперії.	-	+	+	ЧВ	Абстрактна обіцянка. Тим не менш, свободівці запропонували переглянути радянську історію через соцзахист бійців за незалежність України у 20 сторіччі, порушучи питання жертв політрепресій. Крім того, депутати запропонували заборони термін Велика Вітчизняна війна у підручниках та законах як такий, що викривлює історичну правду. Також фракція пропонує заборонити комуністичну ідеологію та пропаганду.
3.	Ухвалити Закон «Про захист української мови». Створити Державний комітет мовної політики.	+	+	+	ЧВ	“Свобода» запропонувала ряд ініціатив на посилення позицій української мови.
4.	Скасувати оподаткування на україномовне книговидання, аудіо- та відеопродукцію, програмне забезпечення.	+	+	+	ЧВ	Законопроект № 2978 запроваджуються ставки мита на імпорту книжкову продукцію, одночасно законопроект № 2979 у Бюджетному кодексі надходження від цього мита спрямовуються на поповнення фондів бібліотек книжками українського виробництва українською мовою
5.	Спрямувати кожен шосту гривню з прибутку від прокату іноземної кінопродукції на розвиток вітчизняної кіноіндустрії.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
6.	Регламентувати вживання української мови у ЗМІ відповідно до кількості українців – не менше ніж 78% від друкованої площі та ефірного часу.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
7.	Зобов'язати усі ЗМІ інформувати громадян про всіх своїх власників (для преси – у кожному номері; для ТБ та радіо – щоденно в ефірі).	+	+	+	ЧВ	Влітку було ухвалено закон, який зобов'язує ЗМІ розкривати дані про своїх власників.
8.	Налагодити вітчизняне виробництво україномовного програмного забезпечення для державних установ, навчальних закладів і вільного продажу. Зобов'язати бюджетні установи користуватися лише українським програмним продуктом.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
9.	Визнати вояків ОУН-УПА учасниками національно-визвольної боротьби за державну Незалежність України. Оголосити 14 жовтня – День створення УПА – державним святом.	+	+	+	НВ	Проект №2685 подібного змісту було подано депутатами минулого скликання, наразі наданий для ознайомлення.
10.	Відкрити всі архіви ВЧК-ГПУ-НКВД-МГБ-КГБ, які зберігаються у Центральному та обласних архівах СБУ.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.

11.	Ухвалити новий закон про громадянство, який унеможливить практику подвійного громадянства.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
12.	Заборонити рекламу тютюнових виробів та алкогольних напоїв на всій території України.	+	+	+	НВ	Проект №2062 стосується заборони зловживання у продажі алкоголю та тютюну.
13.	Запровадити кримінальну відповідальність за пропаганду наркоманії та сексуальних збочень.	+	+	+	НВ	Проект №2133 має на меті заборону усиновлення українських дітей особами у гей-шлюбах.
14.	Відмінити несправедливу пенсійну реформу та грабіжницький Податковий кодекс.	+	+	+	НВ	Проект №2868 спрямований на відновлення соціальної справедливості у пенсійній системі.
15.	Ліквідувати соціальну прірву між багатими та бідними, стимулюючи розвиток середнього класу, який становитиме не менше ніж 60% від працездатного населення.	-	+	+	НВ	Не вказаний механізм реалізації обіцянки.
16.	Запровадити погодинну оплату праці. Встановити п'ятикратне співвідношення між максимальною і мінімальною погодинною заробітною платою у працівників бюджетної сфери.	+	+	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
17.	Узалежнити пенсійний вік від середньої тривалості життя. Встановити пряму залежність розміру пенсії від стажу роботи та допустиме п'ятикратне співвідношення між максимальною і мінімальною пенсією для солідарної пенсійної системи.	+	+	+	НВ	Подібний законопроект відсутній.
Держава						
1.	Зупинити наступ олігархічної диктатури та не допустити узурпації влади режимом кримінально-олігархічних кланів. Унеможливити будь-які спроби конституційного перевороту.	+	+	+	НВ	Свобода намагається реалізувати обіцянку шляхом протестів у парламенті та громадянських акцій.
2.	Запровадити обов'язковий іспит з української мови для держслужбовців та кандидатів на виборні посади. Зобов'язати всіх держслужбовців вживати українську мову на роботі та під час публічних виступів.	+	+	+	ЧВ	Законопроект Ю. Михальчишина та І. Фаріон про обов'язковий іспит з української мови для держслужбовців.
3.	Протидіяти політичній корупції – купівлі народних депутатів.	+	+	+	В	Жоден депутат, обраний від Свободи, не долучився до більшості. Депутати-націоналісти влаштували публічну акцію проти перших «тушок» - батька та сина Табалових
4.	Ухвалити закон про імпічмент Президента України.	+	+	+	НВ	Законопроект №2220 про порядок імпічменту Президента – вручено подання комітету щодо відхилення.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

5.	Висловити недовіру та відправити у відставку Уряд Азарова-Тігіпка-Табачніка у повному складі.	+	+	+	НВ	Проект про недовіру урядові не отримав потрібної кількості голосів. Повторне голосування у грудні також провалилося.
6.	Провести люстрацію – докорінне очищення – влади.	+	-	+	НВ	Свобода не має доступу до виконавчої гілки влади, а проектів подібної тематики подано не було.
7.	Призначати на звільнені після люстрації вакансії молодих фахівців, випускників українських вишів, відібраних за критеріями патріотизму і професіоналізму.	-	-	+	НВ	Критерій патріотизму виглядає достатньо сумнівно, крім того, Свобода не має наразі впливу на виконавчу владу.
8.	Запровадити в кримінальному законодавстві принцип «що вища державна посада, то вищий рівень відповідальності за скоєний злочин».	+	+	+	НВ	Проект №2577 щодо удосконалення окремих положень антикорупційного законодавства.
9.	Встановити пропорційну систему виборів до парламенту за відкритими виборчими списками.	+	-	+	НВ	Подібна ініціатива відсутня.
10.	Запровадити голосування народних депутатів за відбитком пальця.	+	+	+	НВ	Подібний проект «Свободи» було відкликано. Законопроект №2001 пропонував встановити голосування підняттям руки у випадку змін до Конституції – документ було повернуто суб'єкту ініціативи.
11.	Скасувати депутатську недоторканність щодо кримінальних та економічних злочинів.	+	-	+	НВ	Подібна ініціатива відсутня.
12.	Запровадити обрання місцевих суддів громадою строком на 5 років.	+	-	-	НВ	Ініціативи відсутні
13.	Забезпечити територіальним громадам право відкликати депутатів рад усіх рівнів, суддів місцевих судів та право висловити недовіру голові виконавчого комітету, землевпорядникові й керівникові відділу внутрішніх справ шляхом референдуму.	+	-	+	НВ	Подібна ініціатива відсутня.
14.	Ліквідувати обласні та районні державні адміністрації, передати їхні повноваження виконкомам місцевих рад.	+	-	+	НВ	Подібна ініціатива відсутня.
Світ						
1.	Скасувати зрадницькі «Харківські угоди».	+	-	+	НВ	Законопроекту з подібною ініціативою не вистачило голосів.

ІДЕОЛОГІЧНИЙ МАСКАРАД: КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ УКРАЇНИ

Комуністи за рік продовжили свою успішну гру в антикапіталістичну риторику. Вони не пошкодували фінансів навіть на рекламну кампанію з приводу чергового референдуму під звичним уже гаслом: «Повернемо країну народу!». У публічних заявах Петро Симоненко продовжує звинувачення капіталістів (великого бізнесу) у негараздах України, що не заважає його фракції підтримувати позиції Партії регіонів. Імітація опозиційності олігархам та професійна гра на почуттях справедливості та рівності переважно соціально незахищеного та розчарованого електорату продовжується.

Потенціальний «ідеологічний» конфлікт між ПР та КПУ з приводу євроінтеграції так і не визрів. Відмова виконавчої вертикалі від євроінтеграції, вочевидь, була підтримана комуністами. Більше того, силовий розгін Євромайдану в ніч на 30 листопада не підштовхнув КПУ до висловлення незгоди із політикою уряду. Під час перемовин з опозицією щодо можливої відставки кабінету Миколи Азарова Симоненко відмовився підтримати мотивацію парламентської меншості (відмова від євроінтеграції). Натомість, комуністи запропонували власну причину: провал соціально-економічних реформ.

І якщо на початку перемовин опозиція заявляла про підтримку комуністами відставки уряду, то у підсумковому голосуванні КПУ не дала свої голосів. Петро Симоненко висловив обурення позицією меншості: «Я думаю, що лідерам опозиції замість гучних обіцянок, безкінечних фотосесій і позування на Майдані, варто було б спочатку сісти і порахувати голоси, та працювати з позафракційними депутатами». П.Симоненко вкотре зберіг обличчя при поганій грі.

Більше того, 17 грудня 2013 року комуністи запропонували увести своєрідний «мораторій» на відставку Кабміну: схвалити програму його діяльності, яка дала б йому імунітет на рік. Зміну позиції КПУ мотивувала необхідністю виходу з економічної кризи. Тим не менш, конкретних проектів щодо проведення реформ чи вимоги включення свої представників до Кабміну партія не висунула.

Тим не менш, у другій половині року комуністи згадали про частину власних обіцянок і спробували бодай частково оформити їх у вигляді законопроектів. Пропозиції стосувалися урегулювання передачі державного майна в концесію, права власників багатоквартирних будинків, держрегулювання цін на ліки, підвищення стипендій, а також покарання за зарплати «у конвертах».

Події останніх подій у Верховній Раді дають змогу припускати, що фракція комуністів фактично не контролюється Петром Симоненком, який є лише ключовим медійним персонажем політичної сили. Аналіз голосувань та поведінки нардепів від фракції вказує, що реальним менеджером фракції є віце-спікер Ігор Калетнік, на якого і орієнтуються члени КПУ у парламенті. Сам Калетнік, вірогідніше всього, є ланкою трансляції впливу Партії регіонів на фракцію-сателіт.

Відповідно, у 2014 році варто очікувати збільшення залежності КПУ від ПР та синхронізації голосувань. Дрібні політичні торги комуністів також мають ще один прихований мотив: повторення сценарію другого терміна Леоніда Кучми, коли Петро Симоненко став ключовим опонентом тодішнього голови держави.

- Найбільш значущим діянням комуністів став проект про скасування пенсійної реформи – документ пропонував зменшити пенсійний вік для жінок з 60 до 55 років за умови наявності трудового стажу не менше 15 років. Верховна рада не підтримала проект.
- Комуністи запропонували скасувати ряд податкових та митних пільг.
- Крім того, КПУ висунула ідею про повернення у державну власність індустріального гіганта України – Арселор Міттал Кривий Ріг.
- Представники Компартії також висунули пропозицію увести адміністративну відповідальність за «перешкоджання використання форм увічнення Перемоги».
- Комуністи також запропонували підвищити рівень оплати понаднормової праці у неробочі та святкові дні.
- Представники КПУ також виступили з ініціативою увести кримінальну відповідальність за осквернення або руйнування пам'ятників, споруджених в пам'ять, тих хто боровся проти нацизму в роки Другої світової війни - радянських воїнів-визволителів, учасників партизанського руху, підпільників, жертв нацистських переслідувань, а також воїнів-інтернаціоналістів та миротворців.
- Крім того, КПУ знову запропонували увести відповідальність за виправдання чи заперечення злочинів фашизму.
- Також представники Компартії виступили з ідеєю уведення мораторію на зміну назв вулиць, пов'язаних із Великою Вітчизняною війною.
- Оксана Калетник подала проект постанови (№ 3600) про створення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для розслідування обставин зупинки роботи Державних реєстрів 1 жовтня 2013 року, через що конфіденційна інформація про громадян України могла потрапити до рук третіх осіб.
- Ірина Спіріна та Петро Цибенко запропонували зміни до статті 54 Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо державного регулювання цін на ліки. Ідея полягає у закріпленні за державою права на регулювання цін на лікарські засоби через визначення граничної націнки.
- О. Присяжнюк та О. Зубчевський запропонували підвищити стипендії студентам вишів до рівня мінімального прожиткового мінімуму, який у 2013 становив в 147 гривень. На сьогодні мінімальна стипендія для студентів ВНЗ складає: 550 грн – для закладів I-II рівня акредитації та 730 грн для вузів III-IV рівня акредитації.
- Комуністи подали два законопроекти щодо передачі державного та комунального майна у концесію. Проект закону № 3240 (Симоненко П., Мармазов Є., Борита О.) пропонує при розрахунку концесійних платежів брати до уваги ринкову вартість об'єкту концесії. Інший проект (№ 3247) планує виписати прозорі та чіткі умови у процесі підготовки об'єкту централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення до передачі в концесію тощо.
- Петро Симоненко та Спиридон Кілінкаров запропонували створити правове поле, що дозволило б мешканцям багатоповерхівок реалізувати своє право спільної власності на багатоквартирні будинки. Проект також скасовує Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку».
- КПУ ініціювали внесення зміни до Закону «Про охорону праці» (№ 3244). Документ має нарахувати обов'язкові витрати на охорону праці на рівні не менше 0,5% від річної суми реалі-

зованої продукції, робіт, товарів, послуг, а не від фонду оплати праці за попередній рік, як це робиться зараз.

- С. Кілінкаров пропонує, щоб громадяни, які проживають більше 5 років на орендованій квартирі чи в будинку, вважалися такими, що потребують поліпшення житлових умов та отримують право взяття на квартирний облік.
- Комунисти також запропонували розширити повноваження місцевого самоврядування щодо обмеження продажу алкогольних та тютюнових виробів.
- С. Кілінкаров також пропонує ввести мораторій до 1 січня 2015 на реалізацію житла через борги за комунальні послуги.
- Представники КПУ також планують ввести до Кримінального кодексу відповідальність за виплату «зарплат у конвертах».
- В. Кудря пропонує надати працівникам уранових шахт право на отримання безоплатного вугілля для побутових потреб чи компенсацію на сплату за комунальні послуги.
- Ініціатива П.Симоненка (з/п № 1092) полягає у віднесенні видатків на професійну-технічну освіту до переліку захищених, тобто таких, які фінансуються із загального фонду бюджету першочергово.
- Ініціатива Компартії України щодо забезпечення розвитку наукомістких секторів і виробництв знайшли своє втілення у пропозиції запровадити не більше, не менше, як новий вид субвенції місцевим бюджетам на виконання інноваційних програм (законопроект №1091 щодо переведення економіки України на інноваційну модель розвитку).

Комуністична партія України						
№	Обіцянки	Реалізм	Щирість	Послідовність	Статус	Примітки
Гроші						
1.	Конституційне підтвердження права народу на володіння природними ресурсами, землею, виробничими активами. Закріплення за державою права на їхнє використання в інтересах суспільства.	+	-	+	НВ	Формально подібні положення закріплені у Конституції України.
2.	Повернення у державну власність підприємств базових секторів економіки.	-	+	+	НВ	Проект №1039 про націоналізацію майна базових галузей економіки – вручено подання комітету про відхилення.
3.	Забезпечення розвитку наукомістких секторів і виробництв. Частка продукції машинобудування в структурі ВВП має становити не менше 30%, частка наукомісткої продукції – не менше 15%.	+	+	+	НВ	Законопроекти №1044 та №1045 про державну підтримку наукоємних виробництв. Законопроект №1091 щодо переведення економіки України на інноваційну модель розвитку, встановлення нової субвенції місцевим бюджетам на виконання інноваційних програм.
4.	Заборона купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення.	+	+	+	ЧВ	Мораторій на продаж землі було подовжено попереднім скликанням.
5.	Зміцнення державних банків, які будуть кредитувати промисловість і сільгоспвиробника під низький процент.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
6.	Державна підтримка виробництва вітчизняних ліків, побутової техніки, одягу та взуття.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
7.	Забезпечення сталого зростання доходів трудящих. Частка оплати праці в собівартості продукції – не нижче 60%.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
8.	Державна монополія на виробництво і реалізацію алкогольних та тютюнових виробів.	-	+	+	НВ	Законопроект №1050 відповідної тематики.
9.	Державна підтримка кооперативних господарських об'єднань громадян, насамперед – кооперативів селян.					
10.	Забезпечення щорічних інвестицій у розвиток села не менше 7% ВВП.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
11.	Повне оподаткування офшорних операцій, заборона офшорним компаніям володіти акціями українських підприємств.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
12.	Перехід до системи прогресивного оподаткування та введення податків на споживання предметів розкоші.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.

13.	Посилення державного контролю над ціноутворенням.	+	+	+	НВ	Проект №1055 щодо запобіганню підвищенню цін на послуги ЖКГ – вручено подання комітету про відхилення.
Людина						
1.	Надання громадянам безкоштовної медичної допомоги.	-	-	+	НВ	Формально норма закріплена Конституцією.
2.	Відродження державної мережі медичних установ, насамперед – у малих містах та територіях сілрад.	+	+	+	НВ	Проект №1061 щодо соціальних гарантій для медиків, що працюють у сільській місцевості – повернуто на доопрацювання.
3.	Забезпечення модернізації медичних установ, передусім – пологових будинків та дитячих лікарень.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
4.	Забезпечення закупівлі та надання за державний кошт ліків, критично необхідних для збереження життя громадян України.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було. Один з проектів КПУ пропонує встановити держконтроль за цінами на ліки.
5.	Збільшення державних витрат на поліпшення умов життя людей з обмеженими можливостями.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
6.	Забезпечення контролю за якістю продуктів харчування, товарів широкого вжитку та медичних послуг.	+	+	+	ЧВ	Проект №2172 про якість молочних продуктів – прийнято в першому читанні.
7.	Посилення відповідальності за екологічним довкіллям.	+	+	+	НВ	Проект №2503 про охорону тваринного та рослинного світу – не прийнято.
8.	Повернення до державної безкоштовної дошкільної, середньої, професійно-технічної та вищої освіти.					
9.	Забезпечення належного фінансування державних навчальних закладів. Щорічне виділення на освіту 10% від ВВП.	+	+	+	НВ	Проект №1047 про відновлення мережі дошкільних закладів. Проект №1057 щодо вдосконалення підготовки фахівців робітничих спеціальностей. Законопроект № 1092 щодо віднесення видатків на професійно-технічну освіту до переліку захищених, тобто таких, які фінансуються із загального фонду бюджету першочергово.
10.	Модернізація матеріальної бази навчальних закладів державної форми власності.	+	+	+	НВ	Законопроекти №1044 та №1045 про державну підтримку наукоємних виробництв. Комуністи також запропонували підвищити стипендії для прожиткового мінімуму.
11.	Розширення державних замовлень на фахівців виробничих професій.	+	+	+	НВ	Проект № 1057 щодо вдосконалення підготовки фахівців робітничих спеціальностей.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

12.	Забезпечення гарантій першого робочого місця для молодих фахівців та безкоштовного підвищення кваліфікації і перекваліфікації робочої сили.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
13.	Впровадження системи матеріальної та соціальної допомоги молодим педагогам, особливо тим, які працюють у сільській місцевості.	+	+	+	НВ	Проект № 1061 щодо соціальних гарантій для вчителів, що працюють у сільській місцевості – повернуто на доопрацювання.
14.	Розгортання масштабного будівництва соціального житла.					Проект №954 про молодіжну житлово-будівну кооперацію
15.	Надання громадянам житла на правах державної та комунальної оренди без права приватизації, щоб виключити можливість спекуляції.	+	+	+	ЧВ	Подібних ініціатив подано не було. Законопроект комуніста пропонує право орендарям (більше 5 років) ставати на житловий облік.
16.	Встановлення орендної плати за житло на рівні не вище 10% від прожиткового мінімуму, передбачення додаткових знижок для осіб, які користуються пільгами.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було. Законопроект комуніста пропонує право орендарям (більше 5 років) ставати на житловий облік.
17.	Зобов'язання роботодавців забезпечувати житлом своїх працівників.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
18.	Повернення в державну власність об'єктів ЖКГ. Встановлення тарифів державою відповідно до єдиної тарифної сітки.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
19.	Видатки на комунальні послуги не повинні перевищувати 10% доходів сім'ї. Посилення відповідальності за афери з житлом.	+	+	+	НВ	Проект №1055 щодо запобігання підвищенню цін на послуги ЖКГ – вручено подання комітету про відхилення.
20.	Збільшення чисельності та рівня фінансування державних культурних установ, бібліотек, книжкових магазинів, передусім – у малих містах та сільській місцевості і підвищення рівня соціальної захищеності їх працівників.	+	+	+	НВ	Проект № 1061 щодо соціальних гарантій для вчителів, що працюють у сільській місцевості – повернуто на доопрацювання.
21.	Відродження мережі державних оздоровчих установ для дітей.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було
22.	Заборона пропаганди сексуальної розбещеності, насильства, расизму, ксенофобії та національної ворожнечі.	+	+	+	НВ	Проект №1042 про посилення відповідальності за дискримінацію на расовому чи етнічному ґрунті – вручено подання комітету про відхилення.
23.	Введення кримінальної відповідальності за героїзацію осіб, які співробітничали з нацистським режимом та тих, хто сьогодні пропагує ці ідеї.	+	+	+	В	Проект №1041 про посилення відповідальності за руйнування пам'ятників героям Другої Світової війни - прийнято Проект №1060 про посилення відповідальності за заперечення чи виправдання фашизму - прийнято

24.	Створення державних ефективних програм щодо подолання алкоголізму, наркоманії й СНІДу серед молоді.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
25.	Підтримку канонічної Православної церкви і віруючих інших конфесій.	+	-	+	ЧВ	КПУ опікується цим питанням на громадських заходах.
26.	Надання через референдум російській мові статусу другої державної.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
27.	Розроблення нової концепції оборони, яка буде відповідати сучасним вимогам.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
28.	Забезпечення переозброєння армії кращими вітчизняними зразками техніки.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
29.	Забезпечення соціального захисту військовослужбовців. Надання їм статусу державного службовця.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
30.	Відтворення мережі державних та комунальних підприємств роздрібною торгівлі, послуг, аптек.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
31.	Щоквартальне індексування прожиткового мінімуму, пенсій, зарплат, стипендій з урахуванням реальної інфляції.	+	+	+	ЧВ	Подібних ініціатив подано не було. Комуністи запропонували підвищити стипендії до прожиткового мінімуму.
32.	Встановлення заробітної плати працівникам бюджетної сфери на рівні середньої по промисловості. Надання медикам, працівникам культури та освіти, які працюють у державних установах, статусу державних службовців.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
33.	Збереження та розширення соціальних пільг.	+	+	+	НВ	Проект №2194 щодо надання пільг окремим категоріям громадян – вручено подання комітету про відхилення.
34.	Скасування підвищення пенсійного віку. Забезпечення поваги та гідного життя ветеранам.	+	+	+	ЧВ	Проект №1063 мав би повернути попередні показники пенсійного віку – проект не прийнято. Проекти №1086 та 1087 про захист статусу ветеранів війни – обидва прийнято
35.	Змушення приватного капіталу виконувати соціальні зобов'язання (зарплати, відпустки, умови праці робітників, пенсійне страхування, дотримання екологічних стандартів).	+	+	+	НВ	Проект №1063 мав би повернути попередні показники пенсійного віку – проект не прийнято. Проект №1046 про посилення контролю за дотримання бізнесом еко-стандартів.
36.	Повернення трудових заощаджень.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.

Моніторинг виконання передвиборчих обіцянок: грудень 2012 - грудень 2013

37.	Конституційне гарантування першочергового фінансування соціальних видатків.	+	+	+	ЧВ	Проекти №1086 та 1087 про захист статусу ветеранів війни (першочергові видатки на санаторно-курортне лікування) – обидва прийнято.
Держава						
1.	Законодавче закріплення проведення референдумів у вирішенні важливих суспільних питань.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
2.	Надання профспілкам права законодавчої ініціативи.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
3.	Введення виборності суддів.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
4.	Заборона приватизації державних підприємств. Введення відповідальності за доведення їх до банкрутства.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
5.	Ліквідація статусу недоторканості для представників влади.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
6.	Жорстке покарання за зловживання владою.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
7.	Скорочення видатків на утримання керівних осіб.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
8.	Прийняття Закону, який унеможливить сімейственість і клановість кадрів.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
9.	Розширення повноважень Рахункової палати.	+	-	+	НВ	Подібний законопроект подали регіонали.
10.	Перехід до формування Державного бюджету «знизу».	+	+	+	НВ	Проект №2611 щодо збільшення відрахувань до місцевих бюджетів за користування надрами у регіонах де впроваджується експеримент з реформування системи охорони здоров'я (у співавторстві з Партією регіонів).
Світ						
1.	Пріоритет зовнішньої політики – вступ до Митного союзу, Єдиного економічного простору, Євразійського економічного союзу.	+	+	+	ЧВ	КПУ у риторичі регулярно підтримують цю ідею, 31 травня Київ підписав меморандум про співпрацю з Євразійською економічною комісією – органом ТС. Комунисти планують організувати референдум щодо вступу до ТС.
2.	Припинення співробітництва із МВФ. Перегляд всіх нерівноправних міжнародних договорів, у першу чергу – в рамках СОТ.	+	-	+	НВ	Подібних ініціатив подано не було.
3.	Конституційне закріплення нейтрального та позаблокового статусу України.	+	+	+	ЧВ	Подібна ідея була ухвалена у Законі про засади внутрішньої та зовнішньої політики у 2010.